kaynak

BALIKESİR HALKEVİ

ÜÇÜNCÜ YIL: 29

19 HAZİRAN 1935

Sgyfalarımız devrimin ve Halkevlerin çizdiği derin ve geniş anlamının içine giren bütün yazılara açıktır.

İÇİNDEKİLER

Yeni öğretmenler :	*Ziya Günöz*
Dinî içtimaiyat :	*Sadettin Bayburî*
Musiki :	*Kadri Çelin*
İhtiyar bir kürek mahkûmunun elemi:	*Mahir Dilmaç*
Birkaç söz :	*A. Sırrı*
Yıldızlar :	*Naci Erçevik*
Balıkesir muallim mektebi tarihçesi :	*Kâmil Başkurt*
Balıkesir ili okulları tarihçeleri	**
Hippolyte Fontaine :	*Ali Kemâl*
Bu Kalp Duracak :	*R. Gökalp Arkın*
Balıkesir ovası ve Balyaya seyahat :	*127 Mehmet*
Bunu çocuğum seçti :	*R. Gökalp Arkın*
Bugünkü aile :	*Mustafa Yatçın*
Bir demet Çiçek :	*Hikmet Özkardeş*
Akıncılar :	*Fethi Önel*
Şen Ali	*İbrahim Zeytun*
Cuma azatı :	***
Halkevi resim sergisi :	**
Pamukçu köyü :	*Hasan Âli Türker*
Halkevi çalışmaları :	**

Kaynak her ayın on dokuzunda çıkar.
Her ayın ilk haftasından sonra gelen yazılar bir sayı sonraya bırakılır.

Kaynağa para ile ilân konmaz yalnız memlekete faydalı ve devrimin yayılmasına yarar izerlerin ilânları parasız konur.

Balıkesir İl Basım yerinde basılmıştır

ADRE
Balıkesir — KAYNAK
Müracat yeri: Halkevi

kaynak

ABUNASI
YILLIĞI : 150 K.
6 AYLIĞI : 80 »

İmtiyaz sahibi
T. Fikret Sılay

Balıkesir Halkevi tarafından çıkarılır
Aylık Kültür Mecmuası

Neşriyat Müdürü
Abdi Ağabeyoğlu

Yeni Parti ve Halkevi Başkanımız
Dr. Lütfi Kırdar

TÜRK TARİH KURUMU
KÜTÜPHANESİ

Yeni Öğretmenler

Ziya Günöz

[İşte değneksiz, acı söz söylemeden, hiddet etmeden, hediye ve para istemeden bizi okutan öğretmenler.

Onlara yaklaşırsanız uyumadıklarını görürsünüz. Bir şey sorarsınız, Sizden gizlemezler. Onları tanımazsanız asla şikayet etmezler. Eğer bir şey bilmiyorsunuz sizinle eğlenmezler.]

Rişar

Acuna ün salmış kahraman bir ulusun çocukları, istiklâluğrunda çalışan deli kanlı, oğluna cebhede yardım eden aksakallı ihtiyar, sırtında mermi taşıyan nineler, koca bir halk sizi bekleyor.

Karanlık ruhları aydınlatacak sizsiniz. Vazifeniz ne kadar yüksektir. Öğretmen; duyan ve duyuran bir varlıktır.

Yıkık köyler, ak saçlı ihtiyarlar, nineler, yarının genci olacak küçük yavrular, sizden hız alacaklar. Yuvalarına neşeyi, köylerine güzelliği, ruhlarına aydınlığı siz götüreceksiniz.

Türk yavrusuna vereceğiniz gıda kalbindir, ruhundur, bütün bir yaşayışındır. Gözlerinde parlayan ışıkla kalplerini aydınlatacak, ruhundaki kuvvetle, fikirlerini, duygularını genişletecek ve yükseltecek sin Sevgili ulusa yararlı insan hazırlayacaksın. Bu kadar emeğe karşı alacağın, evlâdının saadetini gören feraatkâr bir ananın duvduğu his ve mana olacak.

Cumuriyeti, devrimi yayacak, yaşatacak. yurdun en ucra köşelerinde canlandıracak sizin aşkınız, sizin imanınızdır.

Kalbiniz bu saygı değer yolda, bu saygı değer ülkü için çarpacak, ciğerleriniz bu ülkü için nefes alacak, ve siz bunun için yaşayacak ve bundan zevk duyocaksınız. Öğretmen yolun ve izin açıkdır, yolun ve izin açık olsun.

Tedrisi usul öğretmeni

Ziya Günöz

Ülkünüzü benimsediğiniz ve canlandırdığınız bu ocaktan altı sene sonra ayrılıyorsunuz Altı sene dile kolay. Dile değil asırları asır içine sıkıştıran Türk gücünede kolay. Ruhunuzu yükselten, fikrinizi genişleten, yaşama yolunda lâzım olan silâhı veren bu saygı değer ocaktan aldığınız hızla yeni vazifenize koşacaksınız.

Gideceğiniz yolda emin adımlarla yürüyeceğinizden eminiz.

Öğretmen; ne mutlu sana, saygı değer bir yolun yolcususun.

Cumuriyet ve devrim yolunda çalışan yirmi bin öğretmen arkadaşın arasına karışarak yirmi bin öğretmenin taşıdığı kudrete yeni bir kudret katacaksın.

Zeki Dündar, Kublay, yurt için, ulus için çırpınan, cumuriyet ve devrim yolunda koşan bu yirmi bin öğretmenin içinden çıktı.

Sizlerde aynı ruh, aynı duygu ile çalışacaksınız.

Dinî İçtimaiyat

İtikatların menşei; dinlerin eskiliğinde, ve din düşüncesindeki kaideler anlaşıldıktan sonra «Allah», ruh gibi mefhumlere kudsiyet verilmesini neredendoğduğu araştırılmağa başlanır. 19 uncu asrın son yarısından beri bu sahada bir çok nazıriyeler ortaya atılmıştır Durkhaym bütün bu araştırmaları «dini hayatın ilk müşkilleri adlı eserinde iki bölüğe ayırıyor:

1° — Animistler

2° — Naturistler dir.

Bu yoldaki araştırmalar ilerledikce bunlara iki nazariye daha inzımam etmiştir. Bunlar da Spiritualist, Seksüalist nazariyeleridir . Bu nazıriyeler umumî esaslar gözetilerek bu şekilde dö de çıkarılmış olur. Yoksa sırf düşünceleri farkile yapılmak istenseydi bir çok bölüklere ayırmak lâzım gelirdi .

Animizm; Ruhculuk: bu nazıriyenin başında İngiltereli Toylor. [1688 - 1731] ve Spenser gelir. Bunlara göre itikad ferdî ruhun eseridir. Iptidaî insanın rüya ve ölüm korkusu, ruhî faaliyetinin karanlık ve sırlı olan bölükleri hakkında duyduğu hayret duygusundan doğmuştur. İptidaî insan rüyasında bir çok yerleri dolaştığını savaşlar yaptığını görür. Uyandığı zaman kendisini ayni yerde bulur. Düşünür ki kendisinde maddî varlığından başka ve bu varlıktan istediği zaman ayrılıp tekrar dönebilen bir varlık vardır. Madem ki kendisinden ayrı olarak istediği şeyleri yapabiliyor. O halde kendisi öldükten sonra da dolaşıp yaşıyabilecek demektir. Şu halde iptidaî insanın seyyal yani akıcı ruh dediği şey düşün bir izahıdır. Fakat iptidaî insanın pek basit muhayyilesinden doğan bu ruh düşüncesi Allah düşüncesi de bundan doğduğu cihetledir Fakat düşünce Nasıl oluyor da bir topluluğun müşterek halini veriyor. Bu noktayı aydınlatmaya çalışan iki ruhi yatçı mütefekkirden biri olan «Gabrieltard» düşün veya ölüm korkusu şeklinde doğan dinî duygunun evvelâ bir adam tarafından tahayyül edildikten sonra taklit yolile umumileştiğini ilk evvel zihnî ve ruhî olan itikadın sonraları içtimaileştiğini söyliyor. Vilyam Ceymis ise: her insan ayni duyguları duymakta, ayni halleri izah etmektedir. Bir muhit içindeki eşya mahdut olduğu için o muhitte bulunan insanlar arasında mukaddes bir eşya bağlılığı meydana gelir. Maşeri alâka böylelikle kurulmuş olur. İptidaî insan için düşün uyanık halde gördüğü şeylerle kıymeti aynidir. O düşü diğer şeyler gibi afakileştirir. Ve bedenimizde olan ikinci bir unsurun mesafelerini birden katettiğine inanır.

Sadettin Bayburî

O bedenin en incesi, akıcısı, esiri ve bölüğüdür.

Onun, asabı yoktur. Bu düşünce üç esasa dayanır:

1 — Can - nefis düşüncesi nasıl doğdu.

2 — Can nasıl ruha istihale etti.

3 — Tabiata ibadet bundan nesil

çıktı. Çünkü başkr dinlerde ruh fıkri yoktu Birinci dava düşün halile izah edilmek istenir.

(Hakikaten ibtidai insan için düş (rüya) uyanık bir halde gördüğü şeylerle aynı kıymettedir. O rüyayide diğerleri gibi afaklaştırır ve bedenimizde mevcut ikinci bir unsurun mesafeleri bir anda «tay» kat' edeceğine inanır) .

İkinci dava can ruh değildir. Fakat bedene bağlıdır. O ancak istihale etmek suretile bedene bağlıdır. Ölüm, canı bedenden tamamen ayırır. O artık ruh olmuştur. Ölüm korkusu ruhun tabiatın öte tarafında bir âlem olduğu itikadını doğurur. İlk mihrap mabetler mezarlardır Ölülerin ruhları sonradan mabutlar haline geçmiştir.

Üçüncü dava: İbtidai insan çocuk gibi canlıyı cansızdan ayıramaz. Nasılki çocuk eşyayı ve oyuncaklarını canlı farz ederse ibtidai insanda çocuk gibi cansız eşyaya canlı gözü ile bakar. Böylece ruh fikrini tabiata sokması ve tabiata ibadetin başlaması bundan ileri gelir .

Natorizim: Tabiatcılık. Bu nazariye ilk evvel Hint kavminin lisan ve itikatları ile ve sanskrit edebiyatile uğraşan «Maks moller » tarafından ortaya atılmıştır Buna göre din ve kutsiyet duygusu nefisden değil eşyadan doğmuştur.

Tabiatda iki türlü kudret vardır .

1 — İnsanı sürükleyen korkutan zarar veren kuvvetdir.

2 — İnsanı hayatını inkişaf ettiren ve ona faide veren kuvvetdir. Bu kuvvetlerin zarar veya faidesi insanların taktirine bağlı değildir . Haddizatında vardır Güneş insanları ısıtır nebatı yetiştirir aydınlık verir fırtına ve şimşek insanlar için zararlıdır. Şu halde kudsiyet duygusunun menşeini tabiî kuvvetlere karşı duyulan muhabbet ve korkuda aramak icap eder. İnsan kendine eyilik yapan kuvvetlere «hayırlı mabut» fenalık yapanada «zalim » mabut demiştir. Bütün dinlerde mabutlar bu vasfı almışlardır.

Ispirtualizm Kollektif : Maşarıruh - culuk. Bu nazariye durkhaym tarafından meydana konmuştur. Buna göre din duygusu kudsî ve lâ kudsî mefhumlarında toplanır. İtikadî yaşayış demek fiilleri memnu ve mubah olarak ayırmak demektir. Durkhaym e göre tuten, yalnız kudsiyet atfedilen bir varlık değildir. Belki sarî ve münteşir «mana» denilen ruhun tecelli ettiği bir varlıktır . «Mana» yalnız tutemde bulunmaz . O tuteme iye olan her insanda vardır, Binaenaleyh tutem aklı dinlerin mabudu gibi insanlardan ayrı ve onların üstünde bir varlık olmayup bütün cemiyete sarî olan kudsiyet duygusunun ve «manâ » nın kendisinde tecelli ettiği bir varlıktır. Bu mütaleaya göre tutem yaratıcı ve mabut derecesinde bir varlık değildir. Adeta bir nevi kardeştir. Madam ki tutem ve «manâ» insanların hepsine sarî olan bir şeydir. Ruhu birlikte ifade eder.

O halde tüteme veya manaya bir adamın hayatında başlıyan yahut bir insanın tecrübelerinden doğan bir menşe isnat edilemez. (Bunun hakkında geniş fikir edinmek için Avusturalya kabileleri için yazılan eserlere müracaat edilir.)

Saksualism cinsiyetcilik , bu nazariye «Froid» den evvel de birkaç mütefekkir tarafından vaz ve tetkik edilmiş ise de daha açık bir surette Froid tarafından ortaya konulmuştur. Bunlara göre hayatın en ehemmiyetli ve en esrarlı hadisesi çoğalmak ve tenasüldür . Kendisinde şuurun ilk parıltısını duyan insan bu hadise karşısında da yüksek bir alâka ve hayret hisseder. Bu adamların tetkiklerine nazaran, iptidaî kabilelerdeki «Fallefori» ismini taşıyan âyinler en eski ibadet şekilleri olup , ilk tütemlerin tenasül aletinin aslı veya istihale etmiş örnekleridir. Halbuki tütem sınıfında bu neviden olanlar bulun-

makla beraber, çoğu bununla alâkadar olmıyan eşyadan iktibaş edilmiştir.

«Psikoanaliz» usulüne dayanan diğer bir nazariyenin esası şudur: Eskiden bütün Ruhiyatcılar, cinsiyet temayüllerinin ancak buluğ çağından sonra inkişafa başladığını ileri sürerlerdi. Halbuki Froidin tetkikine göre: Cinsiyet temayülleri çocuğun anadan doğmasile birlikte başlamaktadır. Buna: çocuk cinsiyeti meselesi denir Evvelâ emzirme, sonra yedirme tatonnement» yani «karanlıkta el ile yoklıyarak arama» esnasında bunun ilk inkişaflarını görürüz. Yedi yaşına kadar tamamen gayri şuurî bir surette inkişaf eden bu temayülde «Froid» «Otoerotism» yani binefs hi muhabbet ismini verir. Bu temayül yavaş yavaş dış mevzular bulmağa bâşlar. Fakat «anana»nın sansörü ve ahlâkı müeyyide tarafından çıkmasına muhalefet edildiği için «ihtibas» a yani tutulmaya uğrar. şuura çıkamaz, şuura çıkabilmek için şeklini değiştirir. Rumuzlarla ifade edilmeğe başlanır. Froidin tetkikine nazaran çocuğu cinsi temayülleri mukadder bir sahaya çıkmadan evvelki bu devirde bütün insiyaklarında bir «kıymet tearuzzu- Ambivalence» vardır. Yani birşey aynı zamanda birbirine zıt iki kıymet için olur. Meselâ bu yaşlar içinde çocukta etrafındaki eşyaya ve insanlara karşı duyulan temayüllere hem muhabbet, hem nefret, hem korku, hem hürmet, hem tecazüb, hem fenaları ifade eden duygular vardır. Çocuk hayatının bu yolunda kendisini en yakından saran insanları karşı cinsî bir alâka duyar. Babasını anasından kıskanır. Froid bu karışık duyguların mecmuuna odip mudilesi «oeudip complexe» diyor. Fakat bu fikirden dine nasıl geçilir.

Babaya karşı duyulan bu muhabbetle karışık nefret temayülü hissedilmiş ve bu tonayül gayri meşur olduğu için haricde bir ifade olmağa çalışır. O zaman çocukta etrafındaki yakın eşyaya karşı bir muhabbet ve nefret temayülü, bir korku ve alâka duygusu uyanır. Çocuk ruhiyatında buna opolie Zoonanie, Zooqhobie denir. Meselâ çocukta köpekten korku, kediye muhabbet gibi..

İşte froide göre: ibtidai insanın tutem zümresine karşı duyduğu bu duygu bir cihetten korku, diğer cihetten muhabbet, bir cihetten hürmet, diğer cihetten dehşet duygularile karışık olan alâka bundan ibarettir. Çünkü demiştik ki mukaddes olan şey aynı zamanda hem korku hem muhabbet doğuran şeydir. Şu halde tutem sınıfında ve vatanî kıymetlerde de «kıymet taaruzu» vardır. Şu halde bütün ibtidaî dinler, cinsini çocuk ruhiyatile kabili izahdır.

İtikatların menşeini aydınlatmağa çalışan bu dört nazariyeden birincisi ve ikincisi Psikolojiye, dördüncüsü dinamiysce «kovanji hayat» a dayanır. Üçüncüsü ise içtimaî hâdiseleri kendilerile izah etmek muvaffakıyetini gösteren bir nazariyedir.

Felsefe ve terbiye öğretmeni

Saadettin Bayburî

Musiki

Musiki;

Ruhu yükselten, zevki incelten, ahlâkı yumuşatan güzel sanatlardır. Eski milletlerin bilhassa Atinalı feylesofların eserlerini ve tarihlerini gözden geçirdiğimiz zaman güzel sanatlara ve bunlardan musikiye terbiyede ne mühim bir yer ayırdıkları gözümüzden kaçmaz Sokrat, Eflâtun ve Aristo musikinin gençlere öğretilmesini gayet gerekli bulurlar ve bu fikri sık sık tekrar ederler. Sokrata göre musiki terbiyenin en esaslı kısmıdır; adet ve ahenk ruha girerken oraya letafet ve güzelliğide sokar, ona çirkin ve âmiyane şeylere karşı nefret aşılar. Eflâtun "gençliğinde musikiyi öğrenen olgun başında hikmet ve felsefeyi anlayabilir„ der.

Sivil hayatın ilerlemesini ağır, mantıki bir yürüyüşle takip eden, milletlerin, memleketlerin ihtiyaçlarına uygun bir şekilde gizliden gizliye, daima değişerek ilerleyen musiki her şeyden evvel bir dildir. Esas itibarile en iptidaî lisanlardan daha sade fakat bir hissin izahında konuşulan dillerden en mükemmellerinin bile eriş emiyeceği geniş ve derin bir ifade kabiliyetine maliktir. Binlerce ses bir araya gelince, topluluğun müşterek duygularını bütün propağanda söylevlerinden daha kuvvetli ortaya çıkarır. Her inkılâbı vs her kahramanı en çok o bize duyurur ve anlatır. Her memlekette, daha henüz güçlükle söz söyliyen çocuklar millî havalarının öz nağmelerini söylüyebilir. Büyük küçük her canlı mahlûk tekâmülleri nisbetinde onun dilinden anlar. Shakespcare musiki için söyle der: "Kendisinde musiki duygusu bulunmıyan ve musiki eserlerinden zevk almıyan kimse hileye, fitneye, fesada gayet elverişlidir; ruhunun hareketleri ve muhabbetleri simsiyah bir gece gibidir.„

Aynı fikrin Luther tarafından söylendiğini görürüz: " musikide fazilet tohumların varlığından şüphe edilmemelidir; musikiden anlamayanlarınbir odun ve bir kaya parçasından farksız bulurdum: Gençlik bu ilâhi sanatla böyütülmeli„

Kadri Dilmaç

Bayan Gottin musikiyi hayatın bütün duyğularını birbirine uyğun seslerle bize nakil ve hikâye eden genel bir dil olarak kabul eder.

Konuşma dildende olduğu gibi onun da kendine has bir alfebesi, kıraati türlü türlü imla ve yazı şekilleri vardır. Doğru veya yanlış konuşulabildiği gibi doğru veya yanlışda yazılabilir. Pratik olarak yahut nazariyatla ögrenilebilir. Zenğin ve mütenevvi bir edebiyatı vardır. Kampuzitör edip manasında bir yazğandır. Gerek saz ve gerekse ses virtüozlari vaiz ve hatip manasında birer müfessirdirler;

birisi, hislerin ve fikirlerin izahında, kelemeleri, diğeri de sesleri kullanır. Gaye ayni: Fikirleri oynatmak ve duyğuları çekmektir. Güzel sanatlardan hemen hepsile bir benzeyiş nöktası vardır. Edebiyatta şiirin tâbi olduğu ritim ve kaideleri ondada görüyoruz. Şiir gibi musikide işitme uzvumuz vastasile kalbe ve ruha iner. Orkestreyi teşkil eden mütenevvi seslerile, ayrı ayrı nağme hatlarile resme de çok benzer; fakat bunların içinde büyük küçük kıymetleri, ne olursa olsun, bir Romansdan bir oraturyaya; küçük bir dans havasından beş kısımlı bir operaya varıncaya kadar birçok beste nevilerile mütenasip şartların musikide oynadığı rolü yakından kavrayabilenler için musiki en çok mimariye benzer; onu "seslerin mimarisi„ gibi telâkki ediniz diyen bayan Staele göre Betövenin, Mendelsonun, Saint Saensnın senfonileri mimari sanatının en mükemmel eserlerinden sayılan Saint - Maç, Partenon kadar güzel ve mükemmel birer ses abideleridir.

Bir çok aileler musikiyi çocuklarının yaşları hayhca ilerledikten sonra öğretmeye çalışırlar. Gerçi bu gayret hiç bilmemekten çok faydalı isede hiç bir zaman son uca erişmeğe kâfi değildir Hele aile ve muhitte bu sanata yabancı ise vaziyet daha çok güçleşir.

Meşhur Rubinştayne göre: "Musiki dilinin öğrenme yolu diğer konuşma dillerininkine benzer, fakat onu küçükten öğrenmek kolay, yaş ilerledikten sonra hemen hemen muvaffak olmak mümkün değil gibidir.„

Tam bir musiki nazariyatçısı olan Jan Jakroso, çok sonra, kendisinde musikiye karşı büyüyen zevkini, sevgisini çocukken beşiğini sallayan teyzelerinden birine borçlu olduğunu hikâye eder.Gunoda hatırasında bu noktayı şöyle bir tatlılıkla bize nakil eder: Çocukluğumun bütün meşakkatini üzerine alan annem bana südü gibi musikiyi de içirdi. Beni şarkı söyliyerek emzirtirdi Diyebilirimki, farkında olmadan çocukluk devrinde temini kabil olmıyan dikkat kabiliyesinde sarfı etmeksizin ilk derslerimi böylelikle aldım.

Henüz, daha bazı kelimeleri, güçlükle söyliyebildiğimi zamanlarda Majör ve Minör tarzın, modülasyonun esasını teşkil eden fasılaları, namelerin ilk bilğilerini gayet belli ve berrak olarak çok küçükken tanıdım, Birgün yolda, dilencinin söylediği bir şarkıyı duyduğum vakıt anneme yüksek sesle sordum: "Anne neden yaslı dudun şarkı söyleyor?„

Muhtelif musiki nevileri vardır. Bunlardan çocuklarımıza Betovenin didiği gibi: "İnsanlara eyiliği keşf ettiren„ nevini öğretmeli Onun henuz böyümekte olan temiz duyğularını kirletmemek için fena ve bayağ eserleri onlardan kaçırmalı. Bir çocuğun terbiyesile mükellef uzuvlar onun gayri tabii böyümemesi için ne kadar çok gayret gösteriyorlarsa ruha en yakından söyleyen musiki için de o kadar çok itina etmeli. Çocukluk devrinde kazanacağı kötü zevki sonradan düzeltmek çok zor ve imkânsız gibidir.

Musiki öğretmeni

Kadri Çetin

İhtiyar Bir Kürek Mahkûmunun Elemi

Pierre Loti den

Bu, bana (Yives) tarafından anlatılmış küçük bir hikâyedir.

O, bir akşam, (Nuvel Kale döni) ye nakledilecek bir gemi dolusu kürek mahkûmunu sevketmek için limana gelmişti. Galabalık arasında çok ihtiyar, en aşağı altmış yaşlarında bir kürek mahkûmu bulunuyordu.

Ve kendisile birlikte küçük bir kafeste zavallı bir serçeyi de şefekatle taş yordu.

(Yives), vakit geçirmek için bu ihtiyarla konuşmaya başladı. Bu adamın fena bir çehresi olmadığı anlaşılıyordu. Fakat bir zencirle genç, ve müstehzi diğer bir mahkûma bağlanmıştı. Bu genç adam, solgun, ince burnunun üzerinde bir miyop gözlüğü taşıyordu.

Serserilik veyahut hırsızlık yüzünden beşinci veya altıncı defa sabıkalı olarak yakalanan uzun yolların ihtiyar koşucusu söyliyordu: «Çalmamak için ne yapmalı? Bir defa başladıktan sonra .. Hiç bir meslekte olmazsa... İnsanlar hiç bir tarafta sizi istemiyorlar. Yemek lâzım değil mi? Son mahkûmiyetine sebep tarlanın birinden bir çuval patatesle bir araba kamçısı ve kabak çalmış olmaklığımdır. Size soruyorum, Beni Fransada ölmek için bırakmazlar mıydı? Benim gibi bir ihtiyarı oraya gönderecek yerde..

Ve birisinin kendisini merhametle dinlediğini görmekten doğan büyük bir sevinçle (Yives) e dünyada en kıymetli şeyin göstermişti:

Küçük kafes ve serçe Ehlileşmiş serçe onun sesini tanıyordu ve bir seneye yakın habishanede omuzu üzerine konarak yaşamıştı.

Ah kendisile beraber onu[kale dönü] ye götürmek için ne kadar güçlükle müsaade alabilmişti· Ondan sonra seyyahat için ona uygun bir kafes yaptırmak lâzımgelmişti. Birez tahta, bir parça eski tel ve hepsini boyamak içinde biraz yeşil boya tedarik etti ve kafes güzel oldu.

Burada (Yives) in sözlerini harfi harfine hatırlıyorum:

«Zavallı serçe! Yiyecek olarak kafeste yalnız hapishanede verilen bu esmer ekmek parçası vardı. Ve nede olsa memnun görünüyordu, diğer kuşlar gibi sıçrıyordu.»

Birkaç saat sonra mahkûmlar uzun bir seyyahat için gemiye binmeğe gidiyorlardı. (Yives) unutduğu bu ihtiyarın tesadüfen tekrar yanından geçti. Küçük kefesini ona uzatarak tamamile değişmiş bir sesle;

«Bunu alınız! Onu size veriyorum. Bu ihtimal sizin işinize yarar sizi biraz eğlendirir.

— Hayır, şüphesiz diye (Yives) teşekkür etti. Bilakis onu götürmek lâzım. O orada sizin küçük arkadaşınız olacak.

İhtiyar: — Oh! O, artık içinde değildir. Diye cevap verdi.

Demek bilmiyorsunuz. O, artık orada değildir.

Tarif edilmez sefilâne göz yaşları yanakları üzerine akıyordu.

Gelüb geçiş esnasında kapu açık kalmış, serçe ürkmüş ve uçmuştu.

Ve kanatları kesik olduğundan derhal denize düşmüştü O ne korkunç ve ıztıraplı an! Onu çırpınırken ve ölürken görmek!

Geminin açtığı süratli izde sürüklediğini görüpde birşey yapamamak:

Evvel, ilk anda o, bağırmak, imdat talab etmek, bizzat (Yives) e hitab etmek ona yalvarmak istemişti. Kendisinin ne kadar hakir bir adam olduğunu düşünecek bu hamle birdenbire durdu. Onun gibi ihtiyar bir sefilin serçesine kim merhamet ederdi, onun yalvarmasını kim din-

lerdi? Boğulan bir serçeyi kurtarmak için geminin durdurulması düşüncesi aklından geçebilirmiydi? Bir kürek mahkûmunun zavallı kuşu! Ne manasız hulya!

O vakit denizin dalgaları üzerinde daima çırpınan bu küçük esmer vücudun uzaklaşmasını seyrederek susdu. Şimdi kendini korkunç bir suretde ebediyen yalnız hissediyordu. Zencir arkadaşı gözlüklü genç, bir ihtiyarın böyle ağladığını görerek gülerken iri yaşlar, yüksek inziva ve ümitsizlik göz yaşları onun görüşünü bulandırıyordu.

Artık kuş orada olmadığı için bu kadar ihtimamla yapılmış olan bu kafesi muhafaza etmek istemiyordu. O, daima onu bu cesur gemiciye uzatıyordu. Hikâyesini dinlemeğe muvafakat eden, uzun ve son yolculuğu için hareketinden evvel bu mirası ona bırakmak isteyordu.

Ve (Yivesi) terk edilmiş olan bu ihtiyara daha fazla ıstırapvermemek ve kendisine bu kadar çalışmaya mal olan bu şeyi istihfaf ediyormuş görünmemek için bu hediyeyi, bu boş evcağizi meyüsane kabul etmişti.

Çeviren: Lise yabancı dil öğretmeni

Mahir Dilmaç

Birkaç Söz

20 inci yüz yılın sanat devrimi birçok sanat severlerleri ürküttü. Her yönden sanat ölüyor, sanat can çekiştiriyor sesleri yükseldi. Halbuki sanat ne can çekişiyor, ve ne de ölecektir. O, yalnız bugünkü sosyetenin ruhuna uygun bir biçime girmeye çalışıyor. Neden başka bir devirde doğarak hâlâ yaşıyan insanların isteğine bağlı kalsın. Eğer şimdiye kadar her değişimde böylekarşı durmalara kulak verilse idi hiç bir sanat okulu doğamazdı. Biraz geriye baksak değil sanat adamlarını, birçok bilgi hakikatlerini ortaya koymak istiyen bilgiçleri bile suçlandırdılar.

Resimde çok kuvvetli bir devrim yapan (Empressiyonizm) okulu için azmı duruşmalar oldu. Hatta Klodmanenin ilk eseri Salon dö Refüzede gösterilmişti. Yani red salonunda Avrupada resim sergilerinin bir de sergide jüri tarafından beğenilmiyen ve reddedilen eserler için salon olur. Buna reddedilen izerler salonu derler. İşte böyle karşılanan empresiyonizm yüz yıla yakın bir zamandır bütün acunu sardı ve bugün o tarzda yapılan resimler karşısında susuyor ve istekle bakıyoruz. Biz de o devirde yetişseydik yaygaralara iştirâk ederdik. Ortaya atılan bir sanat düşünüşünü tabloyu görmeden önce ne maksatla ortaya atıldığını eyi anlamalı ondan sonra eseri gözden geçirmeli. O eser ortaya atılan düşüncelere uygun gelmezse onu onay görmeyiz. Bir okul doğar. Onun ardından birçok eli fırça tutanlar gider Bunlar arasında okulu anlar anlamaz tablo yapanlar bulunabilir. Bu gibilerin bazıları göreneğe kapılarak başkalarının renk ve terkiblerini kopya ederler. İşte bunlar o okulun kötü propagandacısıdırlar. Yüz yılın zın yeni sanat cereyanlarına karşı görülen hücu nları bu gibiler körüklemektedir. Çok yüksek güzellik idealini aramayı emreden bugünkü sanat anlamıyanların elinde bir zaman tutsak olabilir. Fakat topluluğun ihtiyacı bu tutsaklığı kaldıracakdır. Çünkü bugün fotoğraf objektifile yarış yapanlar azalacaktır.

Resim öğretmeni Bay Sırrı

Bizde bu karşı durmalar daha köklüdür. Çünkü resim terbiyesi önce geri bırakılmıştı. Bugün bile resim bir çok kültür ışları arasında bir bilmece şeklindedir.

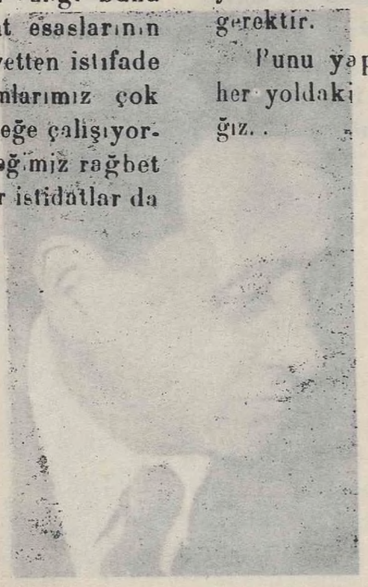
Bir de yeni tabloların biraz daha enfüsi mevzuları işin içine karışınca iş çığrından çıkıyor. Sergilerde gördüğümüz resimler hakkında yörütdüğümüz hükümler sanat esaslarına dayanmaz Sanatkârin o eseri ortaya koyarken duyduğu heyecanı araştırmayız. Meselâ sanatkârın resim hangi okulunun tekniğine göre çalıştığını hatırımıza getirmeksizin yalnız gözümüzü aldatan resimlere ne canlı olmuş der geçeriz Edebî izerleri okurken böyle yapmıyoruz. Meselâ manzum bir parçayı aruz hece serbest vezindir diye ayırırız. Okuduğumuz bir hikâye ve bir romanın klâsik romatik lirik ilâ gibi karakterlerine kıymet verjiriz. Ne olur edebiyat kadar da re-

simden anlamağa çalışsak. İşte bu anlayışsızlık yüzünden bizde yeni sanat cereyanları daha fazla hücuma maruz kalmaktadır, Avrupadan bize yeni resmi getiren genç sanatkârlarımız dertlerini anlatacak bir kütle bulamıyorlar. Ancak ulusun yardımile tutunabiliyorlar Bu kış (D) grubunun Galatasaray Spor kulübünde açtığı sergiyi ziyaret edenlerin görülmiyen azlığı buna örnek teşkil eder. Yeni sanat esaslarının ortaya koyduğu hakiki hürriyetten istifade etmesini bilen genç ressamlarımız çok ciddî bir araştırma ile ilerlemeğe çalışıyorlar. Bunlar arasında göstereceğimiz rağbet ve alâka ile yükselecek nadir istidatlar da vardır. Bunlar yetişirse bizim için bir kazanç değilmidir? Zannedersem eyi bir sanat sever bir bilgen bir fen adamı kadar memleketimize şöhret kazandırabilir. Meselâ Ronesans dahilerinin izlerlerini sinesinde barındıran İtalya bu yüzden azmı faydalanmıştır.

Bence her şeyde ilerlemeyi amaç sayan Türk sosyetesi bu yönü unutmaması gerektir.

Bunu yaparsak bu sanat yolunda da her yoldaki hızın değerini bulmuş olacağız.

A. Sırrı

Resim öğretmeni Bay Sırrı

Yıldızlar

Bir "Provence„ Çobanının Hikâyesi

Yazan

Alphonse Daudet

Çeviren

Naci Erçevik

Luberon üzerinde koyunları gütdüğüm zamanlarda haftalarca dağda hiç bir insan olmadan köpeğim "Labris„ ve sürümle yalnızca kalıyordum. Zaman zaman kandıracak basit düşünceli insanları aramak üzere geçen " Mont de Lur„ rahibini, yüzleri kömür tozile kararmış "Piémont„ kömürcülerini görürdüm. Bunlarda saf dil, kimsesizlik yüzünden sessiz, konuşmak lezzetini kaybetmiş, şehirlerde köylerde ne olup bittiğini bilmiyen insan oldukları için beni pek fazla alâkadar etmiyorlardı.

Fakat her on beş günde bir karşıki sırtlar gerisinden erzakmı getiren çiftlik katırının çıngırağını müteakip çiftliğin küçük hizmetkârı "Miaro„ nın dik başını veya ihtiyar halanın kızıl şapkasını gördüğüm zaman hakikaten çok sevinirdim.

Çünkü onlara köyde, çiftlikde olan havadisleri söyletir, isim koyma merasim ve düğünlerin nasıl geçtiğini anlatdırırdım. Bunların içinde en ziyade beni alâkadar eden ağamın kızı - o mıntakada eşi bulunmayan - Stephanette hakkında sorduğum suallerin cevaplariydi.

Ona niçin bu kadar fazla alâka gösterdiğimin sebebini bilmeyerek sık sık gece oturmalarına, düğünlere gidip gitmediğini, yeni yeni isteyicilerin gelip gelmediğini öğrenmek istiyordum. Bana, yirmi yaşında, dağın zavallı çobanına onun hakkındaki fikrimi sorsalar hayatımda onun kadar bir güzele rastlamadığımı söylerim.

Bir pazar yine on beş günlük yiyeceklerimi bekliyordum Çok geç geldiler. Sabahleyin kendi kendime: Bu "Büyük ibadet„[*]in hatasıdır diyordum. Öyleye doğru şiddetli bir oldu uryağmŞimdi yolların fenalığı yüzünden katırla yola çıkılamadı„ Fikrini yürütüyordum. Nihayet 15 şe doğru gök yıkanmış, dağlar su ve güneşle parlamış olduğu halde yapraklardan dökülen su damlacıkları , pek yakınimizde taşan ırmağın şırıltısı ile kaynaşmış , katırın çıngırağı bir bayram sabahında bir biri ardı sıra durmadan çalınan keskin, sevinçli büyük çan seslerini andırıyordu . Fakat katırı sevkeden

Naci Erçevik

[*] Bu ibadet pazar günleri kilisede 8Xden11 re kadar sürer

ne çiftliğin küçük "Miaro„ su nede ihtiyar halâsı "Norade„ idi.

Bu... Kim olduğunu keşfediniz!. Bizim güzel kızımız, çocuklarım, bizim güzel kızımızın ta kendisi... O dağların havasından yüzü penbeleşmiş, şiddetli yağmurdan ürpermiş bir halde kamış küfelerin ortasında oturuyordu.

Küçük Miarro nun hasta Norade halanın da çocukları yanında izinde o'duğunu, bu vazifeyi ondan başka yapacak bir kimsenin bulunmadığını, gelirken bir aralık yolunu kaybettiğinden geç kaldığını, hepsini "Stephanette„, bana anlattı Fakat onun çiçekli, kurdeleli, parlak dantelâlı fistanını o kadar itinalı giyişine nazaran fundalıklar arasında yolunu kaybetmekden ziyade dans yüzünden geç kaldığı anlaşılıyordu.

Ah! Yaramaz çapkın mahluk!. Gözlerim ona bakmakdan katiyen yorulmıyordu. Şuda muhakkak ki: Onu bu kadar yakından hiç de görmemişdim.

Bazan kışın sürümle ovaya indiğim zaman akşam yemeğini yemek üzere çiftliğe gelirdim. O herzaman süslü olarak gururla, azıcık olsun hizmetkârların hatırını sormadan salondan hızla geçerdi. Şimdi ise karşımda yalnızca o var ve yalnız benim için; aklımı kaybetmekde haklı değilmiyim?

O; köfelerden erzakmı çıkardığı zaman etrafa n.üt cess.sane bakmağa koyuldu. Yalnız pazarları geydiği fistanını kaldırarak yırtılıp yırtılmadığını muayeneden sonra ağıla girdi. Yattığım köşeyi, basit yatağımı, Duvarda asılı kepengimi, sopamı, çakmaklı tüfengimi görmek onun çok hoşuna gitti O zaman:

— Benim zavallı çobanımı yaşadığın yer burası mı dır? Kimbilir her zaman yalnızlıktan canın ne kadar sıkılır, ne yapıyorsun? Kimi düşünüyorsun?

— Seni hanımım, demek istiyordum - demiş olsaydım yalan söylemiş olurdum - amma dimağım o kadar çok karışmışdı ki: cevap verecek bir kelime bile bulamadım. Öyle zannediyorum ki o; bu karışıklığın farkına varmış, yaramaz, muzipliği ile bunu bir kat daha fazlalaştırmaktan zevk alıyordu.

— Ya aziz sevgilin, çoban, ara sıra seni görmek için buraya gelmiyor mu?... Her halde desene altın saçlı Estérelle perisi - ki ancak dağların zervelerinde koşar - geliyor değil mi?

Halbuki o Estérelle perisinden bahsederken güzel gülümsemesi, baş eğilmiş altın kıvırcık saçlar öne düşmüş, dönmek için acele edişi ile kendisinin ona benzediğini unutuyordu.

— Allaha ısmarladık çoban..

— Güle güle hanımım.

Ve işte boşalmış köfelerile gitti. Meylin patikasında kaybolduğu zaman katırın ayakları altında yuvarlanan çakılların birer birer kalbimin üzerine düştüklerini zannediyordum. Uzun çok uzun zaman onları işitdim; günün sonuna kadar rüyamın biteceği endişesile kımıldanmağa cesaret etmeden, uyumuş gibi, ayakta kaldım.Geceye doğru vadinin derinlikleri mavi rengi aldığı bir anda, koyunlarım birbirlerini iterek ağıla girmeğe çalışırlarken bizim hanımın biraz evvelki gülüşile değil soğuktan, korkudan ıslaklıktan titrek bir halde belirdiğini gördüm. Zannediyorum ki: İlerdeki "Sorgue„ çayını taşmış olarak bulmuş. bütün kuvvetile geçmeğe teşebbüs etmiş, geçememiş. Az kalsın boğulacakmış, artık gecenin bu saatinde çiftliğe dönmek için düşünmeği faydasız bulmuş; selin durmasını bekleyüp geçseydi bile çiftliği bulmak müşkül olduğundan benim de şürümü yalnız bırakarak onu çiftliğe götüremiyeceğimi kestirdiği için bu geceyi ağılda geçirmeği kararlaştırmıştı. Giceyi ağılda geçirmek kararı, bilhassa ebeveyninin merakı yüzünden onu çok üzüyordu. Onu elimden geldiği kadar teskin etmeğe çalışdım.

Temmuz ayında giceler çok kısadırlar hanımım. Bu hal ancak çok kısa bir zaman icin devam edecektir.

Çarçabuk Sorgue çayında ıslanmış elbiselerini kuruta bilmesin için büyük bir ateş yakdım. ondan sonra ona süt, nur, ekmek getirdim; fakat zavallı küçük ne yemeği, ne ısınmağı, nede kurunmağı düşünüyordu Gözlerinden düşen iri yaş danelerini görünce onunla beraber ağlamak ihtiyacını his ettim:

Bu esnada gece tamamile gelmişti Artık dağların zirvelerinde ne güneş nede ziya kalmıştı. arzu ettim ki hanımım ağıldaki yerimde istirahat etsin. Yatağı güzel kuru otlardan yaptım üzerine yeni dabağlanmış bir posteki serdim. Kendisine eyi geceler dileğini yaptıkdan sonra ağılın kapusu önünde oturdum.. Allah bana şahit olsun ki damarlarımı yakan aşk ateşine rağmen bana hiç bir fena düşünce gelmedi; yalnız ağılımın bir kenarında, ağamın bir koyuna benziyen ve fakat hepsinden daha çok kıymetli ve daha çok beyaz olan kızını hayret, zevk, tecessüs ile seyreden sürümün arasında görmekden çok büyük bir gurur his ettim. O derin bir emniyetle bütün bunlardan habersiz müsterih uyuyordu. Sema asla bu kadar derin yıldızlar asla bu kadar parlak görünmemişlerdi. Birden bire ağılın parmaklığı açıld: ve güzel Stéphanette bilirdi. Sürüm ot yiyüp geviş getirirken gürültüsünden veya rüyalarında bağırmalarından uyanmış ateşin yanına gelmeği münasip görmüşdü. Bunu görünce omuzlarına gocuğumu attim ateşi parlattım Yan yana oturarak hiç konuşmadan kaldık. eger yıldızlar altında böyle bir gece geçirmişseniz, sükut ve kimsesizlik içinde uyanan esrarengiz bir dünyanın hangi saatinde uyuduğumuzu bilirsiniz. o zaman ırmaklar daha berrak, çağlar göller küçük alevlerle yanar bütün dağın melekleri serbestce gidip gelirler. Havada, dalların büyüdüğü, otların bittiği gibi, görülmiyen bir dokunma ve bir fısıltı vardır. Gündüz mahlûkların, gece ise maddelerin hayatıdır buna alışkın olmayanları korkotur. Onun için hanımım baştan başa örpermiş hiç ses çıkarmadan bana sokuluyordu. Bir defasında uzun hüzün veren bir bağrış dalgalana - rak bize kadar geldi; ayni zamanda da işitdiğimiz bu feryad sanki kendisile beraber bir ışık götürüyormuş gibi, müteharrik bir yıldız başımızın üzerinden ayni istikamete doğru kaydı.

Stephanette yavaşca bu ne dir ? diye sordu.

— Bu cennete giren bir ruhdur. Hanımım dedim, ve istavruz işareti yaptım.

Oda tekrarladı. Bir an baş yukarıda sessiz bir halde kaldıktan sonra bana:

— Hakikaten siz çobanlar, sizler müneccimsiniz, değil mi ?

— Hiçde değil hanımım Fakat bizler yıldızlara, Ova halkından, daha yakın bir yerde yaşadığımızdan olup bitenleri onlardan daha eyi biliriz.

O daima semavî bir çoban gibi koyunun derisine bürünmüş, başını elleri arasına dayamış yukarı doğru bakarak:

— Ne kadar çok ! Ne kadar güzel ! Bu kadar güzelleri asla görmemiştim...

Çoban bunların isimlerini biliyor mısın?

— Elbette hanımım.. Bakınız tam üzerimizdeki Saint Jacques yoludur. O doğruca Fransadan İspanyaya gider. Kahraman Şarliman Sarrasins lerle muharebe ederken ona yolunu göstermek için Saın-Jacque de Galice çizmiştir.

Daha uzakta ruhların arabası (Dübüekber) parlıyan dingili ile beraber; ön-

lerinde gidenbir sıra üç yıldız "Üç hayvanlar„ üçüncüsüne karşıda küçücük "Arabacı„ dır. Etraflarında düşen yıldız yağmurunu görüyormusunuz?

Bunlar da allahın yanına kabul etmek istemediği ruhlardır.. Biraz daha aşağıda üç krallar (Orion) bu, biz çobanlara, saat vazifesini görür. Yalnız ona bakmakla şimdi saatin gece yarısını bir parça geç tiğini anlıyorum. Onun biraz daha altında her zaman cenup tarafında parlıyan "Jean de Milan„ yıldızların en alevlisidir. Bakın çobanlar bu yıldız için ne nakledeler. Bir gece Jean de Milan , üç krallar ve (Péliade) Poussiniérc arkadaşları olan bir yıldızın evlenme merasimine davet edilmişler .

Poussiniere acele olarak evvelâ hareket ediyor ve yukarıda gördüğün en yüksek yolu tutuyor üç krallar (Orien) de kestirme yolu takip ederek ona yetişiyor. Fakat geç vakta kadar uyuyan tenbel Jean de Milan en sona kaldığından kızgınlıkla onları durdurmak için elindeki sopayı fırlatıyor işte bu sebepten üç kral-lara "Jean de Milan„ ın sopası diyorlar. Fakat hepsinden daha güzeli hanımım bizimkidir."Çoban yıldızı„ sabahleyin şafaktan evvel sürülerimize çıkarırken akşam da geç vakit sürülerimizle dönerken bizi aydınlatır. Ona "Maguelonne„ deriz . Bu güzel Mağuelonne, Pierre de Provence (Saturne) in arkasından koşar ve her yedi senede bir evlenirler.

— Nasıl, çoban, yıldızın düğünü, evlenmesi de mi var?

— Elbetde hanımcığım.

Ona böylece yıldızların evlenmelerinin düğünlerinin ne olduklarını anlatırken hafif ince bir şeyin omuzuma dayandığını hissettim. Bu uykudan ağırlaşmış başının omuzlarıma dayanışı, yüzüme temas eden de kurdelâ ve kıvrılmış saçları idi. O, kımıldanmaksızın yıldızların sararup kaybolması, sabahın başlamasına kadar öylece kaldı. Onun uyuduğuna biraz sinir buhranile bakdım! Fakat onu berrak bir gecenin verdiği güzel düşüncelerle ermişce muhafaza ettim

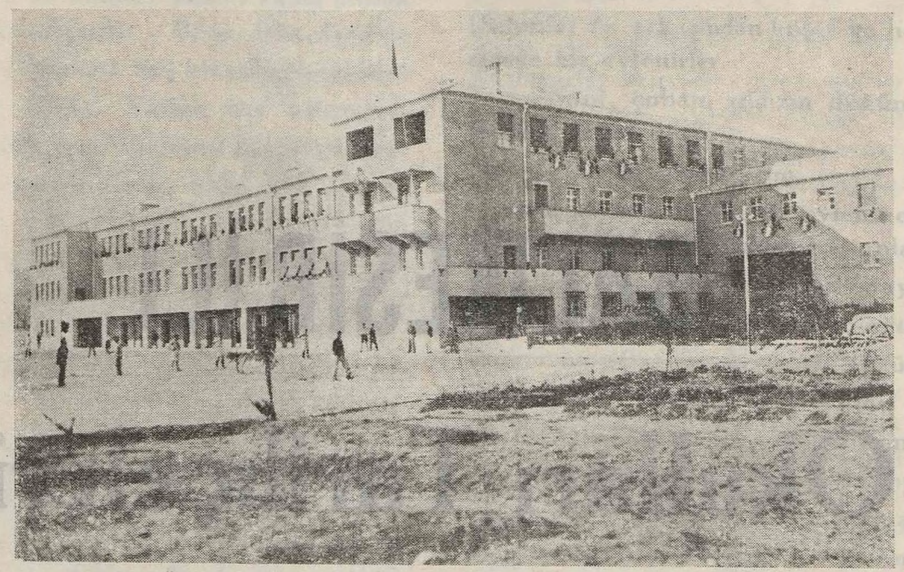
Etrafımızda yıldızlar sessiz yörüyüşlerine itaatkâr sürüler gibi devam ederken bu yıldızlardan birisi en ince, en parlağının yolunu kaybederek uyumak için omuzuma konduğunu tasavvür ediyordum.

BALIKESİR İLİ

Okulları Tarihçeleri

BALIKESİR

Erkek Muallim Mektebi Tarihçesi

Balıkesir Necatibey Lise ve Öğretmen okulu

Balıkesir erkek muallim mektebi ilk defa 1910 yılında birinci teşrinde bir sınıflı gündüz okulu olarak şimdiki Doğum evi çatısında açılmıştır. O yıl okulun kadrosu bir direktör, bir gezgin öğretmen bir de jimnastik ve elişleri öğretmeninden ibaretti. Jimnastik ve elişleri öğretmeni olan hafız Kemalettin hem de yazganlık işi görüyordu. Bundan başka bir bevap bir de kapıcı kadroyu bütünlemekte idi.

1911 1912 ders yılında okul yine gündüz ve Doğum evi çatısında, fakat iki sınıfdır. Kadrosu da eski kadroya bir tarih coğrafiye, riyaziye, medenî bilgiler öğretmenliği eklenmek suretile arttırılmıştı.

1912 - 1913 de okul yine ayni binada ve gündüzlür. Bu yıl okulun birinci sınıfına talebe alınmıyor Yıl sonunda üçüncü sınıftan yirmi altı talebe mezun ediliyor. Yirmi iki, yirmi üç kişiden ibaret olan ikinci sınıf da Ankaraya gönderilerek mektep bu yılın ağustosunda kapatılıyor ve bir yıl kapalı kalıyor.

İkinci gez 1914 yılı eylûlünde yatılı olarak kuruluyor. Talebe okula yarışla alınıyor. Bitiminde yarışa katılan seksen üç kişiden kırk üç kişi kazanıyor. Bu kazanan kişiler okulun birinci sınıfını kuruyorlar. Yarış imtihanları şimdiki kız orta okulu çatısında yapılıyor. İmtihanlarddn bir hafta sonra yanan eski Mithat paşa okulu çatısında [1] derse başlanıyor.

[1] Yanan eski Mithat paşa okulu 1907-1908 yılları Mehmet Ali Aynînin mutasarrıflığı zamanında yaptırılmıştır, Yıkılmış olan bir hamam yerine bir yıl içinde yapılmış ve bu hamamın taşı toprağı çatı için kullanılmıştır. Mimarı ozaman belediye kalfası olan Hristodur. Şimdi yapılmakta olan yanık çatının kapusn üzerinde şöyle bir kitabe var:

[Kitabenin devamı 626 inci sahifededir]

Kültür Direktörü Salim Atalık

Necati bey lisesi ve öğretmen okulu direktörü bay Emin Ergun

Öğretmen okulu elişi atelyesi

Lise onuncu sınıf kimya laburatuvarında çalışırlarken

Lise ve öğretmen okulu Tarihçe öğretmeni Kâmil Başkurt

Okulun bundan sonraki geçişi iki bölümde görülebilir.

1 — 1914 den 1920 yılına kadar olan bölüm.

2 — 1923 den 1935 yılına kadar olan bolüm.

1 — İkinci kuruluş yılı olan 1914 den Yunan isgaline çatan 1920 yılı ikinci kapanmasına kadar olan birinci bölümüde daha üçe böle biliriz.

A — Yaşadığı çatıları
B — Sınıf ve mezunları
C — Öğretmen kadroları

A — 1914 - 1915 ders yılında «Muallim mektebi »nin yanan esk Mithat - paşa okulu çatısında derse başladığını söylemiştik. 1915 - 1916 yılında bazı sebeblerden ötürü okul şimdiki Dumlupınar ilk okulu çatısına taşınıyor.

1917 - 1918 ders yılında bu gez Dumlupınar okulu çatısını da bırakarak yine şimdiki Doğumevi çatısına geçiyor. Burada 1920 yılı kapanışına kadar kalıyor.

B. — 1915 yılında okul bir sınıflı olarak açılmıştır. 1915 yılını kovalayan üç yılda her yıl bir sınıf katılmak suretile 1918 yılında dört sınıflı ve tam devrelj bir öğretmen okulu olmuştur. Öğretmen okullarının beş sınıfa çıkarıldığı 1925 yılına kadar. - Yunan işgali zamanındaki kaldırılış yılları müstesna - aynı biçimde sürüb gitmiştir.

Yunan işgaline kadar olan kurunda okul:

1917 — 1918 ders yılında (2)
1918 — 1919 ders yılında (5)
Mezun vermiştir.

C — Öğretmen kadrolarına gelince: 1915 yılından 1920 yılına kadar öğretmen okulu ders değişiminee o kadar değil fakat öğretmenlerin değişimi noktasından önemli değişiklikler gösterir.

2 — Üçüncü açılış yılı olan 1923 yılından içinde bulunduğumuz 1935 yılına kadar olan ikinci bölüm yukarıdaki gibi daha üç bölüm olabilir.

A — Yaşadığı çatılar
B — Sınıf ve mezunları
C — Öğretmen kadroları

A — Çatıları: — 1923 yılı « Muallim mektebi » nin üçüncü açılışında derslere yine Doğum evi çatısında başlanıyorsada bu çatı okula yetişmediğinden yılın birinci kânununda Kültür Bakanlığının buyuruğu üzerine lisenin oturmakta olduğu şimdiki Erkek orta okul çatısına (1) geçiriliyor.

[1] Şimdiki Erkek orta okul çatısının temelleri 1888 yılında atılmışsede ancak 1890 yılında yapılmağa başlanmış ve 1896 yılında bitirilmiştir Çatının yapılışına bakan saati İbrahim Efemdir. Bu adam 1262 hicret yılında Bandırmada doğmuştur. İlk ve hususî tahsilden sonra kardeşinden saatciliği öğrenmiş ve Balıkesir-

(Notun devamı 628 inci sayfadadır)

Hamidiye
Uhuvvet mektebi

Bu mektebin kmalı inşaatı Osmanlılar arasında temin hürriyet ve tesis uhvet eden kanunu esasinin ihyasina tesadüf ettiğinden ismine teberrükâ uhuvvet mektebi denilmiştir. Senei küşadı 1326

Muavinve elişi öğretmeni Bay Avni

Edebiyat Öğretmeni Baki Gölpınarlı

Askerlik öğretmeni bay Hidayet Bosuter

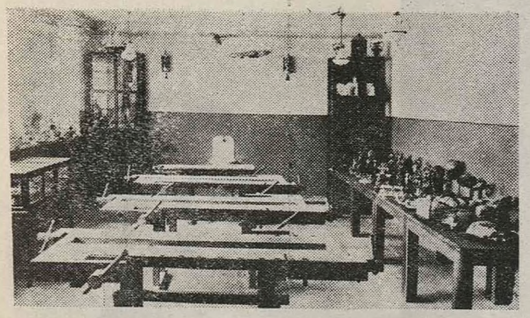
Kimya öğretmeni AbdiAğabeyoğlu

Fizik öğretmeni Esat İnetaş

Öğretmen Yaşar Güven

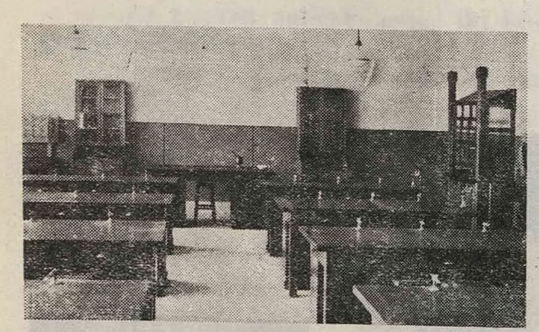

Lise ve öğretmen oknlu elişleri atelyası

Burada 1932 yılı nisan ayına kadar kalıyor. 1932 nisanında erkek orta okul çatısını bırakarak şimdiki «Necati Bey Muallim Mektebi» [1] çatısına geçiyor.

b — Sınıf ve mezunlarına gelince: Okul 1923 yılı üçüncü açılışında dört sınıftır.

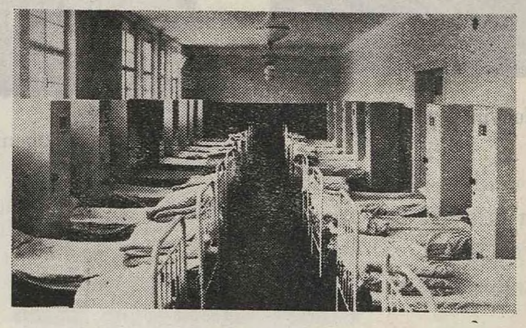
1922 — 1923 ders yılında (12)
1923 — 1924 » » (8)

Lise öğretmen kimye labratuvarı

Mezun vermiştir. 1925 yılında kültür bakanlığının buyruğu ile öğretmen okulları beş sınıfa çıkarılıyor. Bu yüzden 1925 yılında başka illerdeki öğretmen okulları gibi Balıkesir öğretmen okulu da mezun vermemiştir. Öğretmen okullarının beş sınıflı hali 1932 yılına kadar sürmüştür.

1925 — 1926 ders yılında (12)
1926 — 1927 » » (22)
1927 — 1928 » » (31)
1928 — 1929 » » (46)
1929 — 1930 » » (18)
1930 — 1931 » » (35)
1931 — 1932 » » (28)

Lise ve öğretmen okulu yatakanesi

Mezun vermiştir. 1932 yılında yine kültür bakanlığının buyruğu ile öğretmen okulları altı sınıfa çıkarıldığından Balıkesir öğretmen okulu da altı sınıfa çıkarılmıştır. Bu yüzden 1932 - 1933 ders yılında mezun vermemiştir.

1932 yılında öğretmen okulları kültür bakanlığının buyruğu ile üç sınıf olmuştur. Bu yıl ve onu kovalıyan yıllarda öğretmen okullarının birinci, ikinci, üçüncü sınıfla-

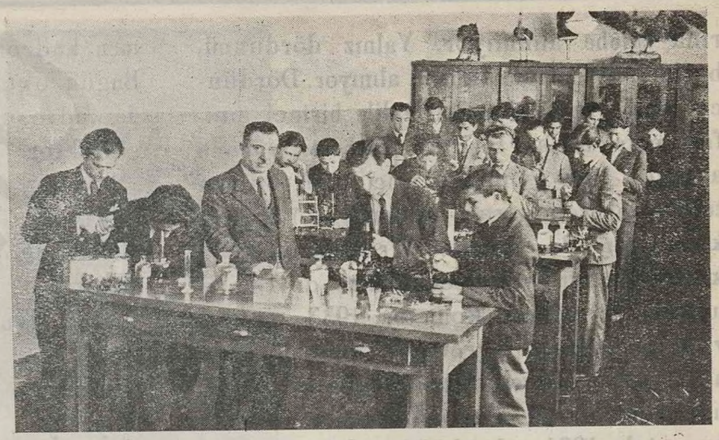

Lise ve öğretmen okulu yemekhanesi

[1] Şimdiki «Necati bey muallim mektebi» Çatısının yapılmasına 1929 yılında başlanmış ve 1932 yılında tamamlanmıştır. Bu çatı kültür bakanlığının hususî idarelerden biriktirdiği yüzde onlarla yapılmış ve içerisindeki eşyada dahil olarak çatıya (900,000) lira harç edilmiştir Mimarı «Profösör Egli» dir.

(Notun baş tarafı 626 ıncı sayfadadır)

de yerleşmiştir. İbrahim Etem Belediye başkanlığında ve üçeliğinde, Balıkesir Tecim mahkemesi ve kültür komisyon üyeliklerinde ve itam direktörlüğünde bulunmuştur.

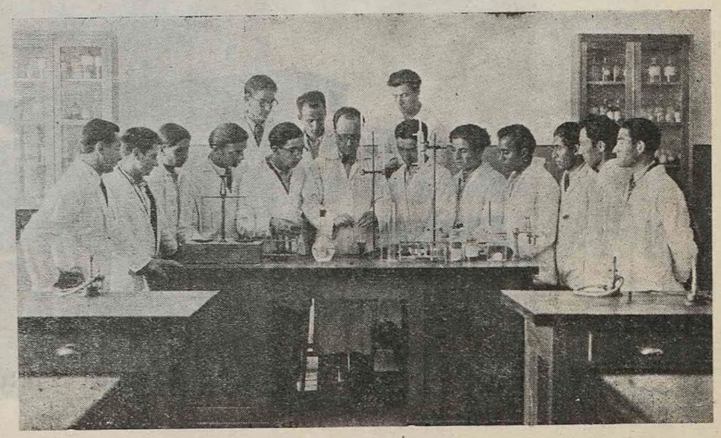

Lise talebesi tabiiye laburatuvarında

Necati Bey öğretmen okulu son sınıf talebesi

Lise son sınıf fen kolu kimya tatbikatında

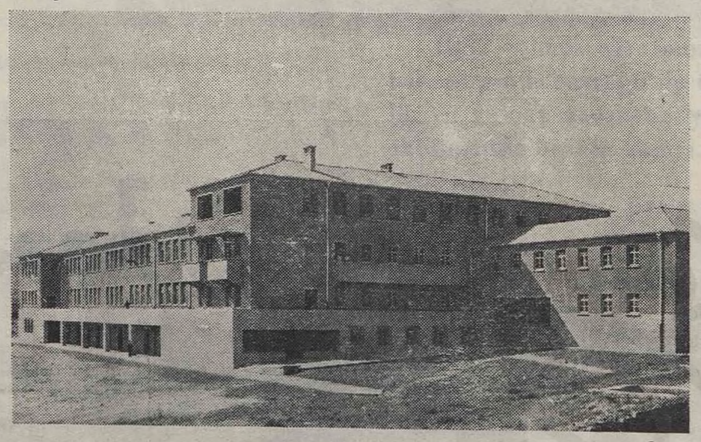
rına talebe alınmıyor. Yalnız dördüncü, beşinci, altıncı sınıflarına alınıyor. Dördüncü sınıfa, yani şimdiki halile birinci sınıfına orta okulu bitiren talebeler yarışla alınıyor 1933 yılında beşinci sınıfı bitiren talebe çıkarılmıyarak bunlarla altıncı sınıf kuruluyor. Bu suretle öğretmen okulları küçük bir ayrılışla lisenin ikinci devresine uygun bir biçime konuyor. 1933 - 1934 yılında Balıkesir öğretmen okulu dört sınıflı ve tam devreli olup «Necatibey muallim mektebi» ad ile anılmaktadır. Fakat bu çatıda 1931 yılında bir sınıflı olarak açılan lisenin, ikinci devre sınıfları 1934 yılında tamamlanıyor

1933 - 1934 ders yılı sonunda öğretmen okulunu altıncı sınıfından (36) lisenin son sınıfından da (13) talebe mezun ediliyor. Bu yıl öğretmen okulunun üçüncü sınıf talebeleri dördüncü sınıfa geçiyor ve üçüncü sınıfa yeniden talebe alınmıyarak şimdiki üç sınıflı biçimine konuyor.

C — Öğretmen kadrolarına gelince: 1923 yılından 1935 yılına kadar geçen zaman zarfında öğretmen okulunun dört, beş, daha sonra altı sınıflı olması ve lisenin de ayni çatıda birleştirilmesi öğretmen kadrolarında bir şişkinlik yapmıştır. Bugün okulun lise ile birleştirilmiş şekilde kadrosu şöyledir:

Direktör	:	Bay Mehmet Emin Ergun
Muavin	:	» Ziya Günöz
Muavin	:	» Avni Oğuz
Edebiyat öğretmeni	»	Baki Gölpınarlı
Felsefe	»	» Sadettin Bayburi
Tedris usulü	»	» Ziya Günöz
Tarih	»	» Kâmil Başkurt
Coğrafya	»	» Emirhan İdil
Riyaziye	»	» Naci Alev
Riyaziye	»	» İzzettin Sezer
Fizik	»	» Esat İnetaş
Kimya	»	» Abdi Ağabey oğlu
Tabiiye	»	» Mehmet Emin Ergun (direktör)
Tibiye	»	» Yaşar Güven
Fransızca	»	» Esat Âdil Müstecablı
Fransızca	»	» Mahir Dilmaç
Resim	»	» Sırrı Zeren
Elişi	»	» Avni (Muavin)
Musiki	»	» Kadri Çetin
Bedenterbiyesi	»	» Kâmil Erman

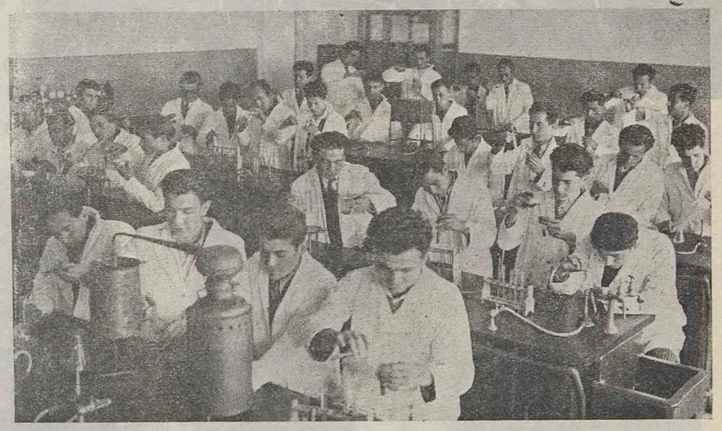
Kâmil Başkurt

Necatibey Lise ve öğretmen okulunun uzaktan görünüşü

Öğretmen okulu musiki kolu

Lise onuncu sınıf kimya labratuarında çalışırken

Lise fen bölüğü

Lise öğretmen okulu izcileri

Erekek Orta okulu
Pansiyon talebesi

Balıkesir Kız orta okulu

Blıkesir Kızorta okuluSonsınıf talebeleri

1 — Okulumuz, binanın küçüklüğünden dolayı kaldırılmış olan Kız Oğretmen okulumuz yerine 927 yılı Eylûlünde açılmıştır.

Kızorta geçit resmi

2 — Aynı bina , 925 Eylûlünden 927

Kızorta beden terbiyesi

Temmuzuna kadar iki yıl içinde 120 leylî talebeli Kız öğretmen okulunu barındırmıştır . Yalnız Yatakhane , karşısındaki diğer bir binada bulunuyordu.

Öğretmen bayan Madiha Kocapınar

3 — Kız Öğretmen okulundan önce bu bina , 1918 günlerinden itibaren ilk

okul olarak kullanmıştır.

4 — Bina, aslından, Hastahane olmak üzere 1892 yılında halkın ianelerile ve diğer gelirlele Vilâyet tarafından yaptırılmış ve 1918e kadar Gureba Hastahanesi) adile bu işi görmüştür. okula çevrildiği yıl içinde üst katı özel idare tarafından yaptırılmıştır. Bugün il özel idaresinin malı bulunmaktadır.

Kızorta okulu geçit resmi esnasında

Balıkesir Kızorta okul öğretmenleri

Direktör ve Yurtbilgisi öğretmeni	—	Fuat Gündüzalp
Muavin ve beden terbiyesi „	—	Ayşe Bilge
Coğrafya tarih „	—	İsmet Adlı
Türkçe „	—	Sabahat Terim
Musiki „	—	Fikret Çapan
Fen bilgisi ve biyoloji „	—	Madiha Kocapınar
İngilizce „	—	Feriha Kurt
Ev idaresi ve elişi „	—	Faika Karaman
Riyaziye „	—	İzzettin Sezer
Fransızca „	—	Naci Erçevik

Orta Okul Öğretmenleri

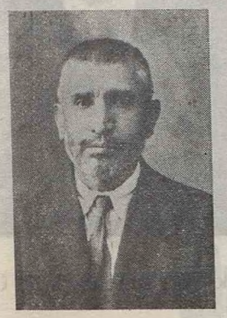
Direktör muavini ve Tarih öğretmeni Kâzım Gürel

Orta Okul direktörü A. Tevfik Terim

Direktör muavini ve Tarih Öğretmeni Akif Tütenk

Fransızca öğretmeni Sabri Sözen

Orta Okul Fenbilgisi Öğretmeni Bedri Canser

Riyaziye öğretmeni Kerim Demirel

Balıkesir Erkek Orta Okul Öğretmenleri

Adı		Adı
Direktör ve tabiiye öğretmeni A. Tevfik Tarım	Riyaziye »	Vahit Savcu
Muavin ve tarih öğretmeni Kâzım Gürel	» »	Hicri Kocapınar
Muavin ve tarih coğrafiye öğretmeni A. Akif Tütenk	» »	Kerim Demirel
Türkçe öğretmeni İbrahim Meray	Tabiiye »	Bedri Cansel
» » Sami Uğur	» »	Ayşe İren
» » İlhan Akçal	Fransızca »	Sabri Sözen
Tarih Coğ. » Hamit Altay	» »	Ferjha Kurt
	İngilizce »	Şayeste Erman
	Cimnastik »	Kâmil Erman
	Musiki »	Halit Ozan
	Askerlik »	Şevket Şendil

Türkçe öğretmeni İlhan Akçal

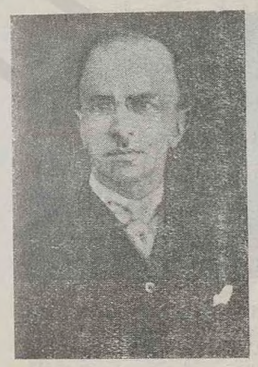
Musiki öğretmeni Halit Ozan

Riyaziye öğretmeni Hicri Kocapınar

Riyaziye öğretmeni Vahit Savcu

Tarih öğretmeni H. Altay

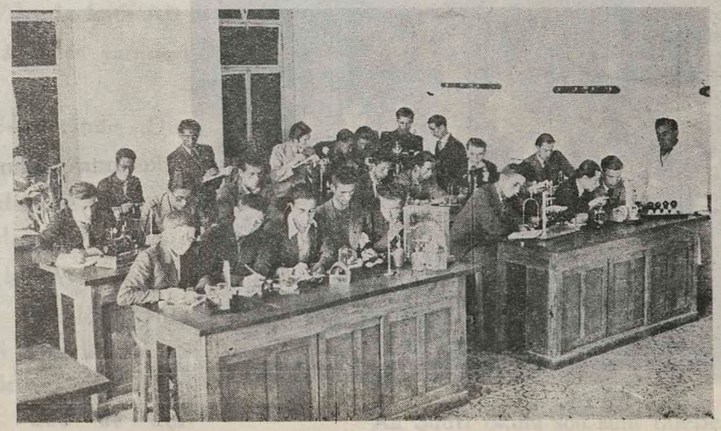

Türkçe öğretmeni İ. Meray

Türkçe öğretmeni B. Sami Uzur

Orta okul talebesi fen bilgisi laburatuvarında

balıkesir Erkek Orta okulu

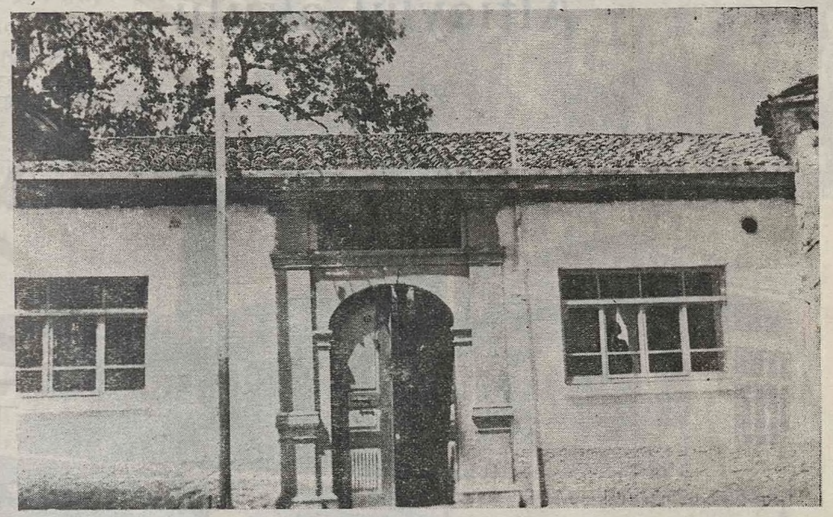
Erkek orta okulu musiki koiu

Erkek orta okulun bir müsameresinden

Balıkesir İlk Okulları

Ali Şuuri okulu

Ali Şuuri Okulu

Ölü Ali Şuuri tarafından Giritli Mehmet paşadan arsası satın alınarak 1278 günlemecinde medrese olarak yaptırılmıştır. Bu zat medreseye birçok vakıflar yapmış. sağlığında kendisi mütevelli olmuş. öldükten sonra da evlâtları tevli liyeti idare etmiştir.

Bina 1313 yer sarsıntısında yıkılmış 1322 yılında kadı Ab dülhalimin delâletile yeniden inşa edilmiştir.

1335 günlemecinde Da rülhilâfe ittikaz olunmuştur.

Millî mücadelede 28 haziran 335 de açılan 13 temmuz 335 akşamına kadar süren birinci Balıkesir, 13 eylûl 335 de açılan 27 eylûl 335 akşamına kadar süren ikinci Balıkesir, 16 teşrinisani 335 de açılan 29 teşrinisani 335 akşamına kadar süren üçüncü Balıkesir, 10 mart 336 da açılan 23 mart 336 akşamına kada süren dördüncü Balıkesir kongraları bu binada toplanmıştır.

1339 yılında imam ve hatip mek-

Ali Şuuri okulu son sınıf talebeleri

tebi haline getirilen bu tarihî binaya 1926 yılında Hacı İlbey nümune ilk okulu yerleştirilmiş ve 1935 yılında Ali Şuuri okulu adı verilmiştir.

1931, 1933, 1934 yıllarında tamir ve tadil edilmek suretile güzel bir okul haline konulmuştur. Bugün dokuz dershaneli ve ayrıca yedi odalı kullanışlı bir okuldur. 360 Talebesi vardır.

Altıeylûl okulu

Altı Eylûl Okulu

22 teşrinisani 930 da şehir yatı okulunun Gazi okuluna katılmasile boşalan şimdiki doğum evi binasında Altı Eylûl adile bir ilk okul açılmıştır. Ve bu okula o zaman kapanan Tevfikiye okulu talebesinin hepsi verilmiştir.

1930 yılında Alay beyi ve Saki zade medreseleri arsası üzerine hususî idarece 30,000 liraya dört sınıflı bir ana okulu olarak yapılan şimdiki Altı Eylûl okulu binasına nakledilmiştir. Bu binanın 7 odası vardır. Beşi dershane biri öğretmen odası biri müzedir. Bu yıl 240 talebesi vardır.

Bu okulda çalışan öğretmenler:

930 - 931 ders yılında baş öğretmen Niyazi, öğretmen Hayriye, İffet, Nimet, Sami, Zahit, Ahmet Nuri.

931 932 yılı baş öğretmen Niyazi,

Altı Eylûl okulu öğretmenleri

İffet, Nezihe, Firdevs, Hayriye, Receptir.

932-933 yılı baş öğretmen Niyazi, İffet, Nezihe, Firdevs, Hayriye, Suat

933 - 934 yılı baş öğretmen Niyazi Cavide, Hüsniye, Firdevs, İffet, Nezihe

934-935 yılı baş öğretmen Mükerrem Kâmil, Nezihe Erdemir, Hüsniye Gündüzalp Firdevs Korkut, İffet Yasa Cavide Ağabey oğlu.

Altı Eylûl son sınıf talebeleri

Dumlupınar okulu

Dumlupınar talebeleri

Bu bina 1311 yılında Çakır oğlu tarafından kendisine ev olarak yaptırılmıştır. 1330 yılında icarla tutularak erkek muallim mektebi burada açılmıştır. İki sene sonra muallim mektebinin şimdiki doğum evi binasına naklile burada kız muallim mektebi açılmıştır. Kız muallim mektebinin eski Hacı İlbey mektebine naklinden sonra buraya o zaman Türkocağı tarafından idare edilmekte olan terbiye yurdu talebesi geçirilmiş ve şehir yatı mektebi adile resmî bir ilk okul açılmıştır. 1930 senesinde şehir yatı mektebinin Gazi mektebine taşımasile burada Dumlupınar adile bir ilk okul açılmıştır. Şimdiki öğretmenleri şunlardır:

Baş öğretmen Ahmet Nuri, öğretmen Nadire Veçhi, Hikmet, Kerim,

Gazi Okulu

1926 yılı ilbay Mümtaz ve Kültür direktörü Necip Nadir zamanında Yıldırım camii bitişiğindeki bahce idarei hususiyece istimlâk edilerek yapılmasına baslanılmış ve 10 teşrinisani 1928 yılında bina kısmı tamamlanarak ilbay Özdemir Salim ve kültür direktörü Şahap zamanında hemen öğretime başlanmıştır (1930) yılında ilâvei inşaat olarak iki büyük salonla (18) âbdesthane yaptırılmış ve tamamına (88) bin lira sarfedilmiştir.

Bu binada iki salon yirmi iki oda vardır, bina iki katlıdır.

(1933) yılında teneffüshaneye (353) metre murabbaı bir kısım daha katılmasile tenefüshane (2153) metre murabbaına çıkarılmış ve etrafı divar ve parmaklıkla çevrilmiştir. Okulun açıldığı (928 - 929) ders yılı merkezde binaları gayri sıhhi, basık tavanlı birer evden ibaret olan bilgi yuvası, kurtuluş, Yenituran okulları kaldırılarak Kurtuluş okulu ile Yeni Turan okulu talebeleri (o zaman Haci İlbey namını taşıyan) Ali Şnuri okuluna Hacı ilbey bilgi yuvası okulları talebelerinin tamamile diğer mektepleri artık talebeleride Gazi okuluna verilerek (18) derhanede (776) talebe ve (19) muallim çalışmış (67) mezun vermiştir. O

Dumlupınar okulu öğretmenleri

sene iş gören öğretmenlerin adları şunlardır:

Başöğretmen Şakir, öğretmen Fatma, Ayşe, Ulviye, Zehra, Bedriye, Mihriye, Nezihe, Hayriye, Ahter, Hidayet, Kurkut, Cudî, Hikmet, Hamdi, Sırrı, Ahmet Zeki, Ahmet Tevfikdir.

(1929 - 1930) ders yılı (18) dershanede (665) talebe ve (19) öğretmen çalışmış (34) mezun vermiştir. Öğretmenlerin adları :

Baş öğretmen Şakir, öğretmen Hüsniye, Ulviye, Hayriye, Şahzer, Bedriye, Fatma, Zehra, Mürvet, Ayşe, Ahter, Kâmile, Hidayet, Ahmet Zeki, Kurkut, Ahmet Hamdi, Hikmet, Sırrı, Ahmet Tevfikdir.

(1930 - 1931) ders yılı şimdi Dumlupınar, Pansiyon ve Doğumevi evi olan binaları işgal etmek suretile zorlukla idare

edilmekte olan şar yatı okulu İlk tedrisat müfettişlerinden Celâl ve Bedrinin raporları ve Bakanlığın tensibile o sene Gazi okuluna nakledilerek yatı ve gündüz ukulu haline konmuştur. O yıl [12] dershanede yatı ve gündüz talebesi olarak [545] talebe [16] öğretmen çalışmış ve [65] mezun vermişiir.

Öğretmenlerin adları: Başöğretmen Şakir öğretmen Ayşe, Şahzer. Cemile, Fatma, Kurkut, Hüseyin, Hikmet, Ece, Zehr,a Ahter, Hidayet, Hamdı, Sırrı, Nuriye ve Seniye dir,

Gazi okulu öğretmenleri

[1931 - 1932] ders yılı yine yatı olarak [9] dershanede [375] talebe [14] öğretmen çalışmış ve [69] mezun vermiştir. Öğretmenlerin adları :

Başöğretmen Şakir, muavin Mükerrem, Hadiye, Salim, Naciye, Faik, Tolon, Ahter Sırrı, Ismail Hakkı, Zahit, Tayyar, Irfan, Şaziyedir.

[1932 - 1933] Ders yılı bütçe darlığı hesebile yatı teşkilâtı daraltılarak yeni kayıt yapılmamiş ve elde kalan yatı talebesi Sındırğı okuluna gönderilerek tamamile gündüz okulu haline konmuştur. O sene [16] dershanede [670] talebe [17] öğretmen çalışmış ve [61] mezun vermiştir.

Öğretmenlerin adları: Başöğretmen Kemâl, öğretmen Ahmet Nuri, Nimet, Faika, Tolon, İsmail Hakkı, Sadriye, Nadire, Hadiye, Hüseyin, Hidayet, Sırrı, Naciye, Ahter, Zahittir

[1933 - 1934] Ders yılı [16] dershanede [674] talebe [17] öğretmen çalışmış ve [86] mezun vermiştir. Öğretmen adları :

Sınıf sıralarsile

Başöğretmen Kemâl, öğretmen Hadiye, Ömer, Nimet, Tabri, Kâmil, İsmail Hakkı, Tolon, Bahire, Şayan, Sadriye, Nadire, Kâmile, Ece, Naciye, Hüseyin, Hidayettir.

[1934 - 1935] yılı [17] dershanede [760] talebe ve [18] öğretmen çalışmaktadır. Adları sınıf sırasile: Baş öğretmen Niyazi Sökmen,

BİRLER: Nihat Çakmak, Sadriye, İnâl, Hidayet, Enğin, Kâmile Şatır, Hüriser Erim

İKİLEk: Hadiye Akısan, Ömer Aral, Nimet Akın, Sabri Yaman

ÜÇLER: İsmail Hakkı Tabanlı' Ahmet Tolon, Nahide Gürel, Ferdiye Ulusoy

DÖRTLER: Şayan Gencer, Sevfika Öney,

BEŞLER: Sırrı Öz Bilğin, Ece Şatır. Tarafından okutulmaktadır.

Altı sene içinde [382] talebe mezun vermiştir.

Kayabey Okulu

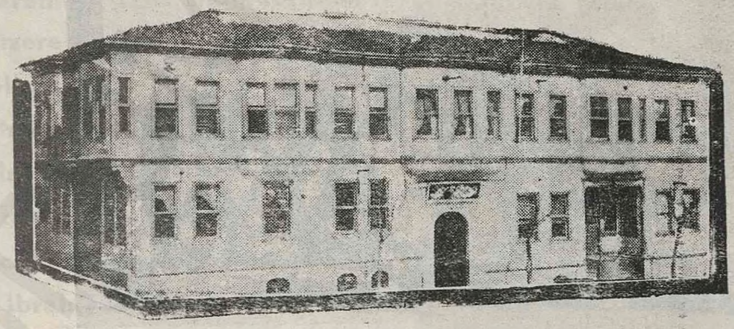
Kayabey son sınıf talebeleri

Kayabey okulu binası 1909 yılında Balıkesirde mutasarrıf bulunan Mehmet Ali Ayninin zamanında yapılmıştır. Adına (Hürriyet İbtidaisi) denilmiştir. 1914 yılında bu ad (Feyzi Hürriyet) e çevrilmiştir. 1921 yılında ise okulun adı Kayabey olmuştur.

Kayabey okulu öğretmenleri

Mithat Paşa Okulu

Yeni Mithat paşa okulu

1 — Bu okul Balıkesir Mutasarrıfı bay Mehmet Alinin zamanında halkın yardımile yapılmağa başlanmış ve 1324 1325 yıllarında meşrutiyetin ilânından sonra bitirilmiştir. 1326 yılında açılış resmi Yap lmıştır.

Bu okula 1326 yılında ilk ad olarak (Mektebiuhuvet) verilmiştir. 1329 yılında bu ad (Hadikatülbenat) a çevrilmiştir son olarak 1331 yılında il genel mıeclisi tarafından (Mithatpaşa) adı verilmiştir İlk zamanlar burası yalnız k z talebenin okumasına ayrılmış bir okuldu Cumuriyet devrinde buda kaldırılmış kız erkek bütün yurt yavrularının okumasına kapuları açılmıştır bu okulun kapusunun başında şu kitabe vardır. (Olduğu gibi)

Uhuveti Hamidiye Mektebi

Mithat paşa okulu öğretmenleri

Bu mektebin ikmali inşaatı Osmanlılar arasında temini huriyet ve te'sisi uhuvet eden kanunuesasinin ihyasına tesadüf ettiğinden ismine tebrerrüken Uhuvvet mektebi denilmiştir.

2 — Yukarıya koyduğumuz bina eski erkek okul binası idi. Mithat paşa binasının üç yıl önce yanmasından açıkta kalan talebeler bu binaya yerleştirilmiştir. Eski Mithat paşa binası yeni baştan onarılmaktadır.

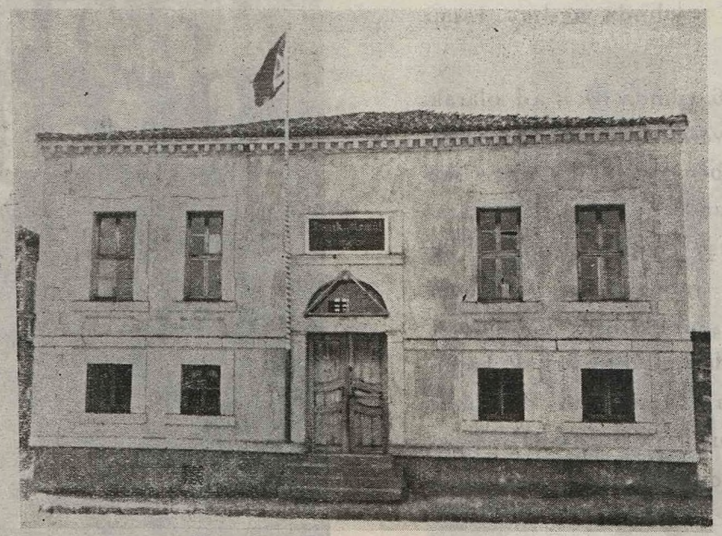
Senei küşadı 1326

Mithat paşa okulundan bir grup

* *

Namık Kemal okulu

Namık Kemal okulu

Şimdi Namık Kemal adile anılan okula eskiden Güllü okul derlerdi.

Şimdiki okul (1324) yılında Balıkesir Mutasarrıfı olan Mehmet Ali Ayni tarafından yaptırılmıştır. Asıl Güllü adı verilen okul batısındaki çeşmenin bitişiğinde bir kat ve bir odadan ibaret, etrafı duvar yerine çalılarla çevrilmiş aşağı yukarı(1200) metro murabbaı genişliginde içi ağaç ve güllerle dolu idi . Güllü okul denilmesine sebep içinde bulunan güllerin çokluğudur.

Burada Şeremetli Hacı Hafız İbrahim eski usul üzere komşu mahallelerin çocuklarını okuturdu.

(1326) yılında yapılması bitirilen ve aynı adla anılan şimdiki binaya geçilmiştir. Üç sınıflı olarak kurulmuş ve üç ögretmeni vardı. Birinci ögretmen şimdi attarlık yapan Halil İbrahim madenli idi. Okul şimdi beş dersanelidir.

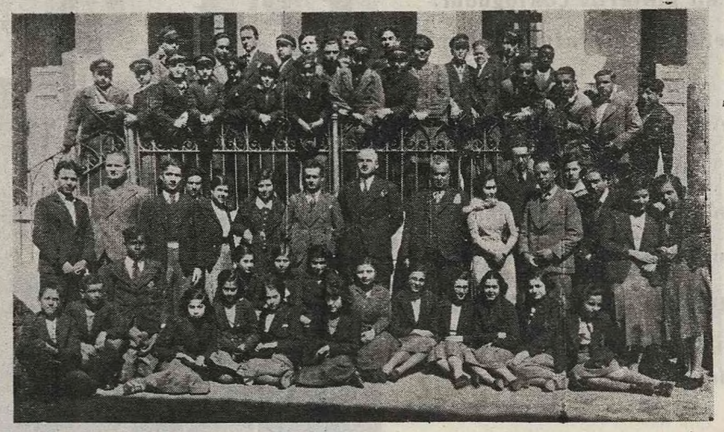

Namık Kemal okulu öğretmenleri

Namık Kemal talebeleri

Ayvalık orta okulu

Ayvalık orta okulu

1 — Ayvalıkta mülga Türk ocağının himayesinde 341 senesinde (Ayvalık Türk Ocağı Öksüz Yurdu Sanat Mektebi) namile açılan mektep 1927 senesinde (Ayvalık İkmal Ortameslek Mektebi) şeklini almış ve sonra1926 senesinde Maarif Vekâleti resmî ortamektepler programını kabul ederek (Hususî Ortamektep) şeklini alarak faaliyetine devam etmiş ve 1929 1930 ders yılı nihayetinde ilk mezununu vermiştir.

Orta okul direktörü Müfit Sözen

Hususî Ayvalık Ortamektebi 1933 yılı Eylûl başına kadar faaliyetine devam etmiş ve o tarihte Maarif Vekâletinin resmî mektepleri arasına alınmıştır.

Hususî devam ettiği müddetçe 43 mezun vermiş ve geçen sene verdigi (21) mezunla şimdiye kadar (64) mezun vermiştir.

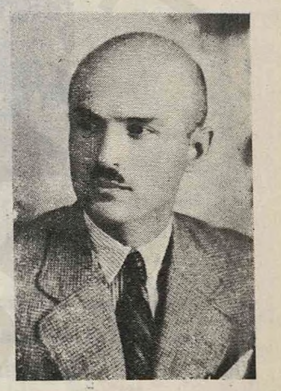
2 — Bu sene üçüncü sınıfta (13) ü kız ve (23) ü erkek olmak üzere (36) talebe vardır.

Fen bilgisi ve Biyoloj öğretmeni Vehbi Evinç

Biçki öğretmeni Suna

Riyaziye öğretmeni Zeki

Tarih öğretmeni A. Kozan oğlu

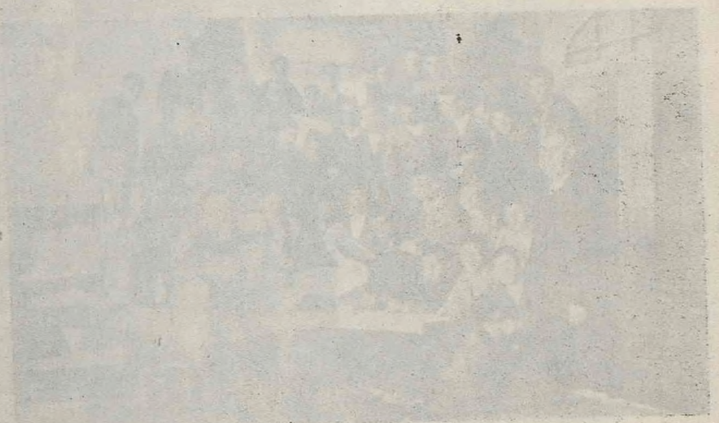
Fransızca öğretmeni MuhtarHalimkulaksız

Cimnastik öğretmeni Cavit Şen

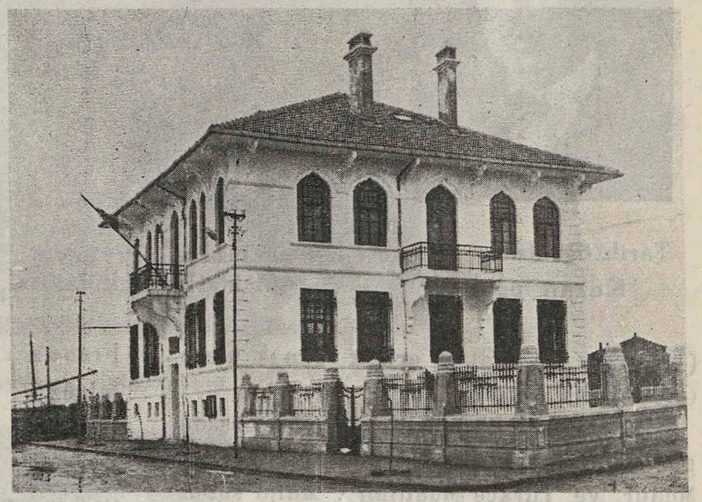
3 — Bu günkü muallim kadrosu aşada gösireilmiştir :

Müdür ve Türkçe Muallimi : Müfid sözen
Tarih — Cografya » : Abdürrahman Kozanoglu
Fransızca Yardımcı » : Muhtar Kulaksız
Riyaziye » » : Zeki
Tabiiye » » : Vehbi Evinç
Biçki - Dikiş Muallım vekili : Suna
Cimnastik » » :Cavid Şen

Bandırma Orta okulu

1933 Senesinde Bandırmanın kültür sevenleri orta tahsil ihtiyacını karşılaya bilmek için aralarında bir müteşebbis heyet kurarak bu yuvayı kurmuşlardır. okul hususi olarak Partinin belediyenin halkın tecim odasının maddi ve nakdi yardımlarile 1933 eylülünde birinci sınıfını iki şube olarak 95 talebe ile tedrisata başlamış ve bu yil ikinci sınıfını açarak mevcutyüz kırkı bulmuştur.

Bandırma orta okulu

Okul bu gün Bandırma kültür kurumu himayesindedir.

Kurum mektebin bütün ihtiyaçlarını eksiksiz karşılamaktadır. Bakanlık emrine geçmesi için teşebbüsat yapılmıştır.

Bandırma orta okulu talebeleri öğretmenlerile beraber

Bandırma orta okulu

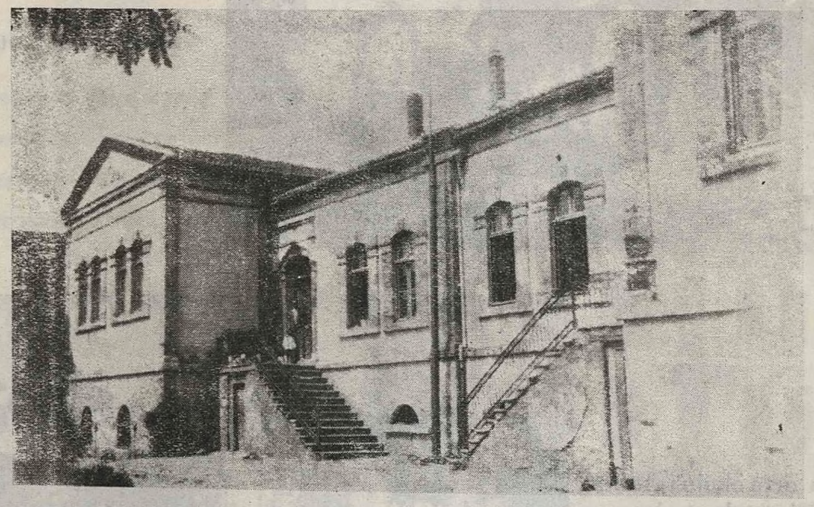

Bandırma orta okulu talebesi fen bilgisi dersinde

Bandırma birinci ilk okulu öğretmenleri

Balya Birinci okulu

Balya Birinci okulu

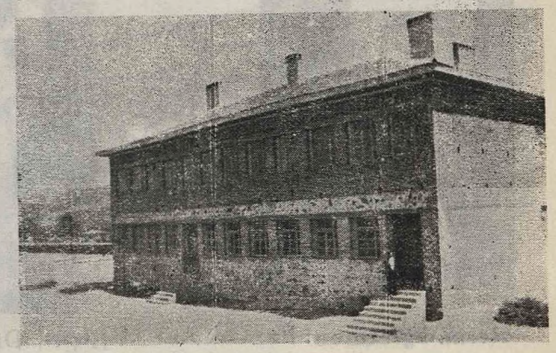

Balya Birinci okulu öğretmenleri

Edremit orta okulu

1930 senesinde Edremitte teşekkül eden maarif cemiyeti tarafından idare edilmek üzere açılan ve üç sene husnsi olarak devam eden Ortamektep 933 934 ders senesi eylûlünde maarif vekâletince resmen açılmış ve 23 eylûl cumartesi günü her üç sınıfında 160 talebe ile tedrisate başlanmıştır. Ayni ders senesi kazanın yaptırmakta olduğu mektep binasının inşaatı ikmal edilerek 6 B. Teşrin 934 tarihinde yeni binada 230 talebe ve tam muallim kadrosile tedrisat başlamıştır.

Bu sene son sınıfta 6 sı kız olmak üzere 42 talebe vardır.

Edrımit Orta okulu

Okulumızın çalışmaları ve çalışma kurumları

Okulumızın yeni olmasına ve çok geregen bir çok ihtiyaçlarına rağmen çalışmasını göğsümüzü kabartarak anlatabiliriz.

1 İdare

Kâtip, Başmuavin, muavinin bulunmamasına rağmen bütün işler, onlar varmış gibi eyi olarak yapılmıştır.

2 Öğretmenler

Tam bir kadro haline ancak sene sonunda yetişmiş, ve bu yüzden Biyoloji, Fen B. dersleri bir zaman için boş kalmıştır. Şimdilik yalnız bu dersler bitirilmemiştir. Öğretmenler geçirdikleri hastalıklara bakmadan derslerine eyi bir şekilde devam etmişlerdir.

3 Okuyanlar

Kendilerine örnek olan öğretmenlerinin arkasından göğüs kabartacak bi şekilde, bakmadan gitmişlerdir. Bu Türk çoçuğunun kendine gösterilen amaca bilerek ve severek nasıl gideceğini gösteren bir ışıktır.

4 Kurumlar

Okulumuzda, okuyanların ileriki hayatları gözetilerek geregen bütün kurumlar yapılmıştır.

Direktör Mahir İz

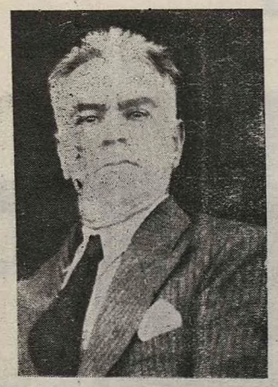
Musiki öğretmeni Kerami Tunç Ok

Tarih coğrafya öğmeni Fatma

Riyaziye öğretmeni A Olcayto Günsan

Resim öğretmeni Fuat Karabulut

Biçki. Dikiş öğretmeni Lütfiye

Fransızca öğretmeni F. Şahin baş

A — Biriktirme kolu:

Sene ortasında açılmıştır. 120 üyesi vardır. Kol, üyelerinden topladığı 31 lira 48 kr. la işe başlamıştır. Okuyanlara, derslerine ait olmak üzere ne lâzımsa hepisini bulundurmakta ve temin etmekte getirtmektedir.

I — Kolun kuruluşu, çalışışı:

9 Üye, dört sınıftan ikişer, son sınıftan bir kişidir.

Riyaziye öğretmeninin kontrolu altında olmak ve oda okula müdürüne bağlı bulunmak üzere çalışılır. 9 üyeden biri (son sınıf) baş, ikisi satıcı, ikisi defter tutucu ikiside, para toplayıcıdır.

II — Kolun defteri:

I - Adet üye defteri:

I — » Hesabı cari defteri:

I — » Nizamname defteri:

II — » Satış defteri (biri günlük biri aylık)

Çalışan üyeler üç ayda bir değiştirilirler Bu suretle hepisi ayni işi yapmış bulunurlar.

B — Kızıl ay gençlik derneği:

Ç — Müsamere kolu:

Altı kişiden ibarettir. Birinci sınıflardan 2, ikinci sınıflardan 2, üçüncü sınıftan 2, kişidir. Sene ortasında (kızıl çağlayan) temsili ve bir takım numaralarla birlikte (mükafatlı tahrir vazifesi) komedisi yapılmıştır. Çocukların bu hususta da başarıcı olduğu ayrıca söylenmiye değer.

D — Koro

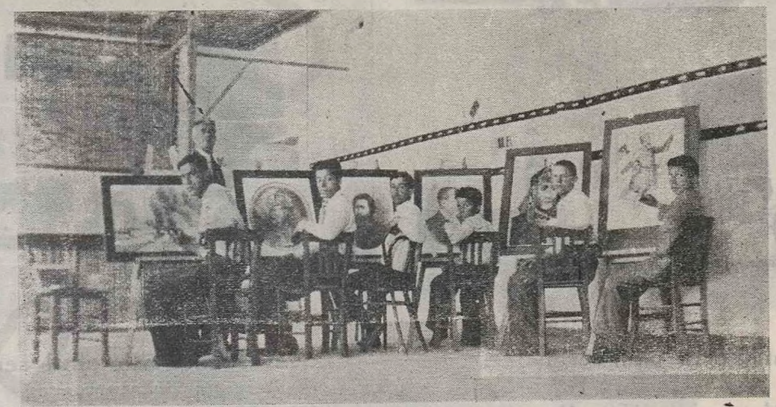
Geç başlamış olmasına rağmen istenen amaca doğru eyi ve çok beyenilen adımını atmıştır.

E — Spor kolu

Bu kol, eğer çocularımız kendi ihtiyaçlarını temin edebilecek vaziyette olsalar pek eyi netiçeler elde edebilecektir. Spor kuruluşlarının hepsitamamdır. Çalışma dersleri bozmıyacak şekilde yapılmaktadır. İleri spor hayatında adlarını duyabileceğimizi umduğumuz çocuklarımız vardır.

Kız talebelerinden bir grup

X İşaretli Resim Öğretmeni bay Murad

Fen b. Biyoloji öğretmeni Necati

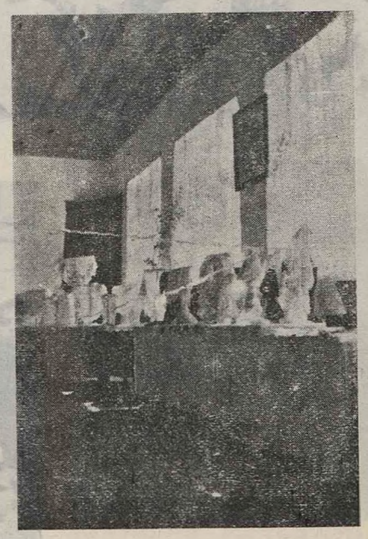
F — Dikiş biçki, resim sergisi :

Okulumuz okuyanlarımızin adedine göre dardır. Atölye bulmak bizi düşündürmektedir. Bu ve parasızlık gibi bir çok buna benzer sebeplerden dolayı güçlükçekmekteyiz. Bunlara rağmen şimdi açtığımız sergimiz hakikaten göğsümüzü kabartacak ve bizi övündürecek kadar güzeldir. Kızlarımız, resim sever çocuklarımız bu sergi ile Türk çocuğunun ince ve yüksek ruhunu eyice canlandırmışlardır. Çocuklarımızın her alanda böyle başarıcı ve becerici oluşu bizi ilerisi için temin etmektedir. Bir öğretmenin de bundan daha üstün bir dileği olamaz.

Okulumuzun son sınıf okuyanları

90	Zeki	114	Ahmet
91	İzzet	115	Basri
92	Selâhattin	116	Enver
93	Hasan	117	Metin
95	Saim	118	Mustafa
96	Münevver	119	Suphi
97	Sezai	120	Muazzez

98	Mehmet	122	Tayyip
100	Alaettin	124	İsmail
101	İbrahim	125	Neşet
102	Semiha	130	Nebahat
103	Ekrem	133	Nami
104	Ali	138	Ali
105	Ali	139	Atıf
107	Remzi	143	Ahmet
108	İbrahim	144	Türkân

Orta okul sergisi

Edremit orta okul sergisi

109 Necati 150 Reşat
110 Emine 154 Sebahattin
111 Nuri 160 Faruk

Edremit orta okul sergisi

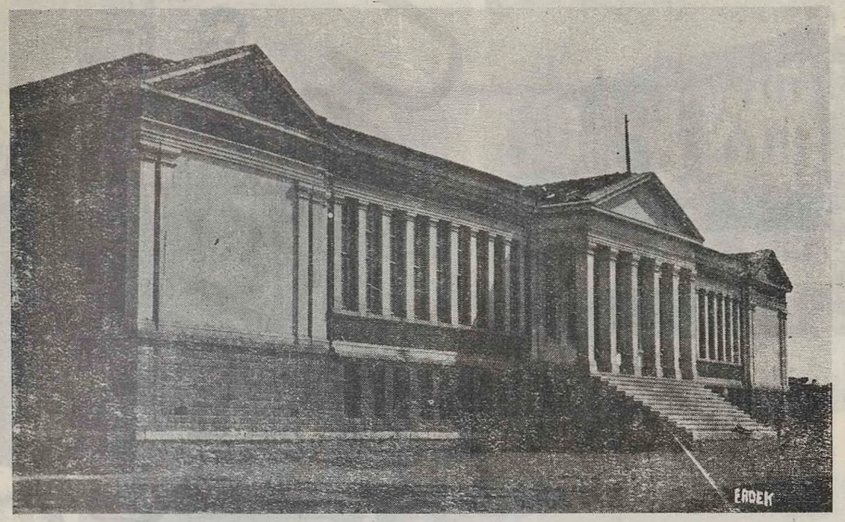
112 Yahya 162 Vahit
113 Sırrı 165 Nafi
Hepisi (42) kişidir.

Edremit Gazi ilk Okulu

Havran ilk okulu pansiyon talebesi

Erdek merkez okulu

Erdek merkez okulu öğretmenleri

Merkez okulu son sınıf talebeleri

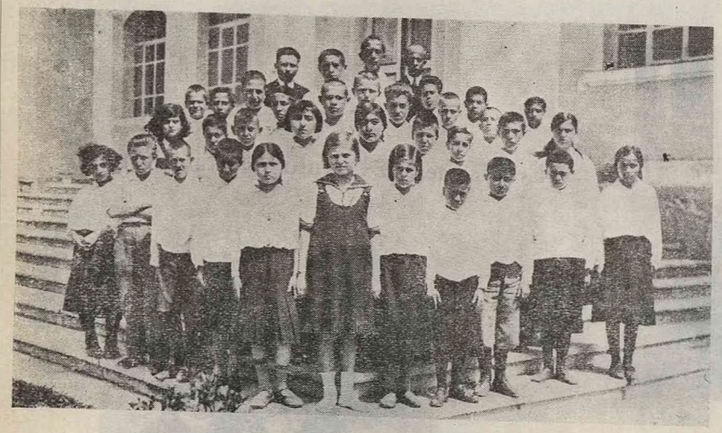
Erdek İlk okulu son sınıfı talebeleri

Gönen Birinci okulu

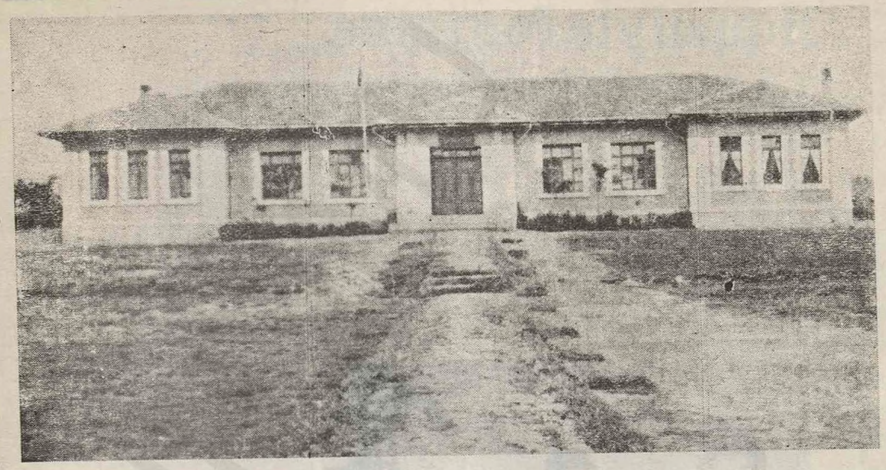
Gönen Birinci okulu öğretmenleri

Gönen Birinci okulu Son sınıf talebeleri

İkinci okul jimnastik dersinde

Susurluk merkez birinci okulu

Susurluk birinci okul öğretmenleri

Susurluk birinci okul son sınıf talebeleri

Kültür direktörü ve ilk tedrisat müfettişleri

Talebe Yazıları

Hippolyte Fontaine

Elektirik entastrisinin ilk mümessillerinden

Lise Son Sınıf Fen Kolundan :
Ali Kemâl

Bugünkü elektrik endüstrisinin gelişmesinde başlıca rolü olup fen tarihinin sayılı adamlarından biri olan Hippolyte Fontaine 12 nisan 1833 de Dijonda doğmuştur. Fakir bir marangoz olan babası çocuklarına bakmakta çok güçlük çektiğinden 13 çocuğunun en büyüğü olan Hippolyte'i Bourguignonne taraflarında Dijonla Gevrey - chambertin arasında bulunan Couchey adlı bir köyde öğretmenlik yapan bir arkadaşına gönderdi . Heppolyte ilk okulu bu öğretmenin yanında bitirdikten sonra henüz on iki yaşında iken bir zaman belediye ve nüfus dairelerinde çalıştı . Fakat çocuğun enikliğini ve yetenekliğini beğenen ve onun sonundan umutlanan Couchaydeki bu öğretmen onu Châlons-sur Marne daki Endüstri okuluna sokmak için oldukça çalıştırdı. Nihayet genç Hippolyte 1848 yılında Chlâns-sur-Marneendüstrü okulunun müsabaka yoklamasını kazanarak bu okula bedava alındı. Bu okula girdirdiği zaman on beş yaşında olan Hippolyte çalışması, anıklığı ve doğru özlülüğü ile bütün arkadaşlarına kendisini sevdiği gibi öğretmenlerinin de beğenmelerini kazanmıştı. Bilhassa fen derslerinde ve bu yöndeki etüdlerinde çok ziyade başarganlık gösteriyordu. Atelye derslerinden daha ziyade tat almadığı gibi bu yönde bir parçada da beceriksizdi. Üç sene sonra on sekiz yaşında iken pek eyi bir derecede okuldan çıktıktan sonra bir müddet şehirden şehre, köyden köye iş aramak maksadile dolaştı. Nihayet üç frank gündelik ile bir marangozun yanına girerek orada modelcilik yaptıktan sonra Lion civarındaki D'oulbins aletyelerine girdi, 26 yaşına kadar burada çalıştı. Karakter ve çalışkanlığını buradada göstermiş ve bütün fabrika direktörlerinin beğenişlerini kazanmıştı.

Ali Kemal

Tam bu sırada idiki birden bire bire inmesi zavallıyı yatağa düşürmüştü. Fakat ondaki çalışmak tadı , yükselmek ülküsü demirden bir kale gibi idi . Herkes onun kurtulmasından emin olmadığı bir zamanda bile o yatağında henüz yarım kalan fennî etütlerini bitirmeğe çalışıyordu. Aradan bir kaç yıl geçti. Sıhhatı tamamen yerine gelince şimal demiryollarında bir iş aldı. Ve burada değeri, gereki gibi tanınarak 1862 de Londrada açılan lokomotif sergisine kumpanya murahhası olarak gönderildi. Londradan dönüşünde Fontaine lokomotifler hakkında yapmış olduğu çok değerli araştırmalarını bir rapor halinde yaydı.

1865 de şimal demiryollarını terk eden genç mühendis Docks de Saint - Ouen sosyetesine girdi. Ve burada tren yapışına başladı. Bu meyanda birçok enteresan tecrübeler yaparak neticelerini mufassalan neşretti.

1890 Docks kumpanyasilede hesabını temizleyerek buradanda çekildi. İşte bundan sonradırki Hippolyte fen dünyasında kendisine bir yer hazırlamıştır. O fen aleminde yeni bir dönüm noktası yaratmak istiyordu. Bunun içindirki buradan da ayrılınca ilk işi Amèdèe Buquet ile birlikte

Moniteur de laflotte ve Revu İndustrielle isimli iki endüstri mecmuası çıkarmak oldu. Ayni yıl zarfında hemen hemen mükemmel bir buhar makinesi olan 15 kilogıram metre takâtusda bir motör yapdı. Fakat Hipplyte in icat ettiği bu motör pek çabuk yerini gaz ve elektrik motörlerine bıraktı. Tam bu sırada çıkan 1871 Fransız - Alman savaşı dolayısile kendisinin hükûmet tarafından top fabrikaları teftiş komisyonu üyeliğine tayin edilmesi zavallının işlerine engel olmuştu. Harpden sonra endüstiri acununda büyük değişiklikler olmuş ve Fontaine bu sefer elektriki endüksiyon makinalarını icat eden mehur bilgin Belge gramme ile beraber çalışmağa başlamıştı.

Belge gramme maddî surette fazla miktarda yardımda bulunarak para sıkıntısını ortadan kaldırdı. Ve bundan sonra Gramme bilhassa ziyanın, galvanoplastinin tatbikatını çoğaltmak için çalışırken Fontainede Gram makinelerinin çok mükemmel bir şekli olan ilk dinamoyu yapmış ve bu yeni buluşunu acuna tanıtmak için bir taraftan bütün sergilerde, panayırlar onu gösteriyor ve halkın önünde büyük tecrübeler yapıyor; öbür taraftan da bunun hakkında kitaplar ve makaleler yazıyordu. Bilhassa bu makalelerin en değerlileri Revu Scientifique et industruille adlı mecmua ile yayılıyordu.

Bu sırada Viyana sergisinde yaptığı bir tecrübede birkaç makineden müteşekkil elektrikî bir sistemden elde ettiği yüksek Potansiyel ile bir kilometre uzaktaki bir tulumbayı işleterek yalnız halkın değil Viyana Mühendisler Birliğinin bile dikkat gözünü çekmişti. Ve hatta ertesi gün Avusturya imparatoranun önünde aynı tecrübeyi tekrar ederek uzun uzun izahat vermiştir.

Nihayet yirmi beş yıl kadar süren çok uzun tecrübeler, araştırmalar ve çalışmalar Metropoltin ve elektrikli tranvayın ihdasile nihayet buldu. 1876 da Philadelphie panayırında dinamoların kıymetini anlıyan Amerikan hükûmeti, makinelerin hepsini birden satın almıştı. Makineler İngilterede Belçikada ve bütün ülkelerde de aynı derecede rağbet bulmuşlardı. 1881 de elektrik endüstrisi Fransada çok değerli bir yer aldığından posta ve telgraf bakanlığı bir elektrik sergisi kurmayı düşünerek bu işin başarılması için Georges Berger'i memur etmişti. Georges Berger bu yeni endüstrisinin mümessili olan Hippolitte Fontaine ile birlikte bu sergiyi kuruyorlar. Bununla birlikte ilk defa olarak burada toplanan elektrikçiler kongrası bir topluluk haline geçip sonradan bu toplulukta bir elektrik sendikası oldu. 1886 da Hippolyte Fontaine daha az masrafla ve daha pratik bir surette elektrik kunvetini uzak mesafelere nakledebilmek için Marcel Deprez'in tecrübelerini tekrar etti ve 1500 voltluk dört dinamoyu seri halinde bağlıyarak 6000 voltluk bir ceryan elde etmeğe muvaffak oldu.

1883 de Hipolyte Fontaine Evrensel bir elektrik sendikası meydana getirdi. Fontainin fen alemine asıl hizmeti daha ziyade neşriyatile olmuştur.

1876 da neşrettiği L'èclairaqe àl'électricité adlı eseri üç defa ve elektroliz hakkında çıkardığı diğer bir eserde müteaddit defalar basılarak çok beğenilmişti. Bunlardan birincisi bilhassa yeni yetişen mühendislerin hakikî bir yardımcısı oluyordu.

Hulâsa: 1 2871 den 1889 a kadar henüz pek yeni olan bu endüstürsaye mühim adımlar attıran Hippolyte Fantaino 1910 yılının 16 şubatında Hiyêrs de ölmüştür.

Kitaplar arasında

Bu Kalp Duracak [*]

«Bu kalb duracak», Mükerrem Kâmilin ikinci ve olgunca romanı. Birinci romanını tenkit ederken, ilk eseri olduğunu, bu itibarla ince eleyüp sık dokumanın anlamsız düşeceğini, inceden inceye tenkidin olgun izerler için yapılmasının gerekliğini falan yazmıştım. Ben, bütün bunları becerebildiğim kadar bunda yapacağım. Çünki, «Bu kalp duracak»ı hayli olgun buldum Mükerrem Kâmil kalemini tutsak etmeyi beceriyor. Nasıl olursa olsun, tutsaklık yapanlara hıncım var. Mademki Mükerrem Kâmil de kendisinden beklenen neticeyi yapmak için kaleme tutsaklık yapıyor, bende ona insaf etmiyeceğim.

Bilmem demek istediklerimi diye bildim mi? Ziya paşanın: «Sen herkesi kör, âlemi sersem mi sanırsın?» Dediğini hatırladığım halde demek istediğimin anlaşıldığından şüpheliyim. Kısacası: çok tenkit başarılan izerler için olur. «Bu kalb duracak» olgunca izer. Tenkit etmek için okudum.

Mevzuu anlatmayacağım. İstiyorumki bu yazımı okuyan birde romanı okuyup, okuyucu düşünüşünü kullansın «Bu kalp duracak» kuvvetli bir aşk fedakârlığı ince bir hassasiyet ve sevgi romanı. Okuyunca, kız olmasanız bile: «ah Bilge gibi bir kadın olabilseydim» yahut «Bilge gibi bir kadın olsa.» Diyeceğiniz geleck. Gönül hakikaten aç gözlü, istiyorki bütün kadınlar Bilge gibi olsun. Ve aşk her kalbde Tükel'deki kadar temiz ve kuvvetli bir bağ kursun. Fakat olmıyor. «Alem gine ol alem, devran gine ol devran!» **"...Doktor nişanlı imiş.. Olursa olsun. Doktor, nişanlısından ayrılan, nişanlısının üstüne kadın seven adamların ne birincisidir, nede sonuncusu olacaktır. Bu dünya böyle kurulmuş, yalan dünyası, aldanan, aldatan bir yığın insanki hep bir yol tutdurmuş gidiyorlar..„** Bu yüzdendirki Bilge de, Tükel de nihayet «Bu kalp duracak» da yer tutacak ve nihayet hayatda birkaç dane örnegi olacak.

***

Mükerrem Kâmilin dili temiz. Sözleri sıkmıyor. Çekici ve sürükleyici bir üslûbu var. Kitabın basım hataları, tenkit işaretleri, dizi başları, suçsuz olmasa bu güzellik daha çok görülecek. Fakat zavallı üslûb ayrıca birde bu yanlışlıklarla boy ölçüyor, terlemekle beraber onları yeniyor.

Her yazıcıda olduğu gibi Mükerrem Kâmilin de diline takılan sözler var: «İlik» gibi, bazı sözlerde vardır ki yerinde kullanılmayınca kıymetten düşer. Açıktan açığa bir tatsızlık verir. Örnek: Zıl zurna sarhoşluk yerinde güzeldir. Aşkın bütün kuvvetine tutsak olan, seven unutmak için içen, "içe içe ölebilen„ adama "içkiden nefret eden, bütün yakınlarını bundan vazgeçirmek için uğraşan eyi kalpli Doktor, şimdi aşkından ve içkiden zil zurna sarhoş, inliyor, sayıklıyordu.„ Demek bilmem ne kadar yerinde olur.

"... Erolün doğumu ömrünün en kuvvetli bir dönüm noktası oldu. Bu penbe küçük et yığını, kalbini resim, keman roman aşkından bir anda alan bir büyü ile varlığına karıştı.„

Sözünde «penbe, küçük et yığını» eyimi bilmem?

[*] Roman. Savaş Kîtap evî 1935. 35 kuruş

Kullanılan Türkçeler:
İzer: Eser — Tutsak: Esir
İl: vilâyet

Hakikatte yeni doğan bir çocuk bir et yığınından başka birşey değildir. Fakat bu sayfalara girmek istemiyor.

«Hayır doktor Erdinç, yanılıyordu Binbaşının baldızını sevmemişti, ve sevemezdi.» Sözü bize: Yalanın meydana çıkacak, kendine gel doktor; dedirtiyor ve doğru çıkıyor. Buraya girmeseydi keşki.

Bütün bu aksamalara rağmen, dediğim gibi, Mükerrem Kâmilde kuvvetli ve akıcı bir dil var. Hele teşbih, istiare ve lâkonik sözlerindeki kuvvet, eşini birçok defa zor buldurur: **"Doktor Erdinci sadece Erdinç yenmişti.„** Sözü bize sayfalarla anlatılsa bu anlamı duyuramazdı. **"... Ve kafasında düşünceler çakıl taşları gibi sekerek; kalbinde hisler sıçrayan kıvılcımlar gibi yakarak, yatağında bir taraftan bir tarafa dönüyordu.**

"...Zavallı kadın bilmiyordu ki: Göz yaşı dökmek, çile çekmek, çürüyüp gitmek için muhakkak suçlu olmak lâzım değildir. Hayata mağrur ve içli bir kadın olarak gelmek yeter.„ ve sonra Bilgenin güzlliğini anlatan şu **"...yüzünün bütün çizgileri düzgün; hele başı. Bu başın allahın en neşeli ve en âşık bir dakikasında yaratıldığından bir an şüphe edilemez. Bu kadın; bu güzel yüzünde ve vücudunda eşsiz nefis hatlarile, bütün diğer kadınlardan ayrılan bu kadın; bilmem göklerden yanlışlıkla yere indirilen bir melek mi?„** Sözlerini de yazdıktan sonra onun bu yönden kudretini ayrıca anlatmama lüzum var mı?

Romanın tekniğinde suç bulmak istedim. Bulamadım. Bu benim belki bilgimin kıtlığından, belki de romanın suçsuzluğundan ötürülür. Ancak gözüme çarpan birkaç noktayı yazacağım: Bilgenin kocası Cevdetin metresi olan Rus kızı ne kadar güzel bir kız. Halbuki kitabın ortalarında bu derece yüksek güzellik Bilgeye veriliyor. İki insanda güzel olabilir Fakat emsalsiz güzellikte insanlar çok bulunmaz Acaba hangisi daha güzel diye düşünüyoruz Rus kızının güzelliğini yalnız Bilgeden dinleseydim, «Bilge tevazü gösteriyor. Temiz kadın» derdim. Halbuki Mükerrem Kâmil de Rus kızını beğenmiş: **"...Kadın sahiden güzeldi. Öyle muhteşem omuzları, öyle zengin göğsü vardı ki.. Narin boynu bir kuguyu andırıyor, gözlerinde bayıltan, eriten, tutuşturan manalar okunuyordu.„** Diyor ve buraya yakın bir sözünde bilmem kendi bilmem Bilgenin diliinden: **"Bilge belki güzel değildi.„** Sözünü kullanıyor. Yukarda da aynen aldığım gibi kitabın orıalarında Bilgeyi harikulâde bir güzelliğe sarıyor.. Burada vaziyetin icap ettirdiği bir tenakıs var gibi geldi bana. Sonra Yüksel Necip, yengesi Bilgenin hayatında çok temiz ve eyi bir varlık. Fakat yazıcı bu temiz gence kıymış. Onu çok çabuk «unutulan adam» yaptı. Aklıma gelmişken söyleyeyim: Nâzımın «Unutulan adam»ında da bu, vaziyet icabı düşüklük pek açık görünür.

Bu, olmamak lâzımdır. Yulsel Necibin unutulmasına sebeb, iki mühim ölüm hâdisesinin birbirine yakın olmasıdır. Kocanın ölümü sosyete icabı olarak Yüksel Necibi unuttuıdu. Maamafih kitabın sonlarında adını bir kaç kere andık fakat işte o kadar..

Son söz olarak diyebilirim ki: Mükerrem Kâmilin bu romanı ondan daha eyi izerler beklemek isteğini bağışlıyor. İlerleme var onda. Oluşların dizimi, dilin temizliği, kahramanların seçimi eyi yapılıyor. Genç bir öğretmen, amatör bir yazıcı olan bayan Mükerrem Kâmil de bunları görmek yeter bir değer verir. Onun bu başarıklılığından Bilkesire de, Kıvanç payı ayırıyorum Çünkü o bu «İl» in roman yönünü yönetgeleten bir yazıcı olarak önümüzde duruyor.

«Sevgim ve ıztırabım» ve «Bu Kalp duracak» dan sonra, çıkacağını duyduğum «Sus uyanmasın» için yazacak şey bulamıyacağımı düşünerek seviniyorum. Çünkü bu, herkes gibi benim de çok dilediğim bir dilektir.

R. G. Arkın

Balıkesir ovası ve Balya'ya seyahat.

Balıkesir, bir çok zengin maden yataklarından, güzel manzaralarından başka dördüncü zaman arazisine ait münbit bir ovadadır. Simav çayına iltihak eden bir çok akar sular bu ovayı sular.

Ovanın etrafını çeviren arazi şimalde miyosen kalkerleri ve şistlerini, cenupta miyosen teşekkülâtı ile andezit sahralarını havidir. Şarkta trakit zümresine ait sahralar görünmektedir. Garp ciheti yine miyosen arazisini ihtiva eder. Bu teşekkülât sayesindedir ki Balıkesir ovası istenilen en iyi evsafi haiz bereketli topraklara maliktir.

Balıkesiri Balya'ya bağlıyan 52 kilometre şosenin her iki tarafında muhtelif arazi nazarı dikkati celbeder. Bu arazi oldukça arızal dır. Sağda. Solda üzeri bazan meşelikler bazan çamlarla örtülü dağlar ve tepeler birbirini takip eder. Mamafih dere boylarını takip eden söğüt, kavak ağaçları ve onun yanında çayırlık çimenlik sahalarda arasıra göze çarpar. Hiç durmadan bir iniş bir yokuş takip eden ve bazı kere de bir dağın eteğine dolonarak yükselen yollardan karşılara bakıldıkça fundalıklar arasında küçük tarlalar ve çok geçmeden birbirini takip eden köyler görülür.

Yol Ergamadan geçdikten sonra Güngörmeze ulaşır. Buradan oldukça büyük bir çay geçer. Bu çay üzerinde büyük bir köprü var. Sonra sol tarafta fundalıklar bulunan tepelerin kenarını takip eder.

Balya'ya girerken buranın bir maden yatağı olduğunu işaret eden muazzam bir baca derhal nazarı dikkati celbeder ve yine bu bacanın aşağısında uzanan dere kenarındaki maden kuyuları ve tesisatı göze çarpar. Şosa balya'ya pek yakın bir mevkide burasını her hususta karşıdan iyice tetkik edilecek vaziyette hakim bir noktadan başaşağı iner.

Balya etrafı dağlarla çevrilmiş arızalı bir yerdedir. Bir sırtın iki tarafında yerleşmış olan Balya güzelce sevimli bir kasabadır. Maden Balya'ya (15) dakika kadar mesafededir. Eski ve yeni ocakların hepsi bu dere kenarıuı takip eder. En aşağıda güzel binalar var. yukarı doğru yürüdükçe tamirhaneler atölyeler dekovil hattının iki tarafında sıralanırlar. Ocağın bulunduğu mahallin aşağı kısımlarında terkedilmiş bir çok maden kuyuları ve bu kuyuların yukarısında işlenmiş filizlerin döküntüsü olan kum yığınları mevcuttur. Bu kumlar evvelce mihaniki usulle çıkarılan filizden kalmadır Maden bu ğün kimyevi usulle çıkarılmakta ve eskiden büyük bir amele kütlesi çalıştırılmakla görülen işler tamamile elektirik kuvvetile yapılmaktadır. Tesfiyehanelerle maden ocakları arasına yerleştirilmiş kuvvetli elektirik istihsalhaneleri var. Eskiden fizikî usulle elde edilen filizlerin bakiyesi olan kumlardan bu gün kimyevi usullerle tekrar istifade etmek mümkün olmuştur.

Balya madeni memleketimizin en mühim kurşun madeni olup Balıkesirin [52] km. şimali garbisindedir. Maden birinci zamanın karbon sistemine ait kalkerler durumunda bulunmaktadır. Madenin şimal tarafında dar bir sahada trias arazisi görülür. Elde edilen cevher miktarı yüzde 80 nispetindedir. Bir ton cevherde takriben 70 kg. safi kurşun 140 gr. gümüş 0,5 gram altın bulunduğu gibi bunlardan başka umumiyetle filizle birlikte çinko cevherlerinden "blent„ demir cevherlerinden "Pirit„ arsinik cevherlerinden "Orpiman„ mevcuttur. Fakat asıl blent yatakları daha aşağıda pirit yatakları ise en derinlerde bulunmaktadır.

İşlemekle tükenmeyecek derecede zengin yataklara malık olan Balya madeninde gümüş bulunmasından dolayı çok eski zamanlardan beri işlenmekte olduğu, görülen curuf ve bulunan eski paralardan anlaşılmıştır.

Hattâ son zamanlarda Cenevizlere ait aletler ve merdivenler bile bulunmuştur. 1882 senesinden beri muntazam ve fasılasız işlemekte olan bu maden hali hazırda son sistem ve saitle işlemektedir.

Ocağını en küçük tezgâhından en büyük tesisatına kadar her yerini gezdik. Evvela bu günkü maden ocağını görüp kısaca malûmat aldıktan sanra madenin çıkarıldığı kuyuya inmeğe karar verdik Kuyunun derinliği 280 metredir.İnmek için asansör tertibatı vardır. İnme müddeti 3 - 4 dakika devam eder Aşağı dogru inerken muhtelif katlara tesadüf edilir.

Bu katların her birisi başlı başına bir âlemdir Her katta büyük mahzen ve odalar elektrik motorları vardır. Bu motorlar kısmen içindeki suyu çıkarmakta kısmen de başka işler görmek hususunda kullanılmaktadır. 280 metre derinlikte bulunan en alt katta mükemmelen gezilen geniş dehlizler vardır. Bu dehlizlerin sağ tarafında dekovil hattı sol tarafta akan ufak bir çay mevcuttur. Dehlizin orasından burasından sızarak süzülmüş kırmızı kezzap köpükleri vardır Bu sebeple dehlizin kenarında akan o güzelim berrak sular zehirlidir Kuyuya inerken insan oldukça bunalıyor ve alışmadıklarından hemen terlemeğe başlıyor. Ocaktaki ameleler bu gibi müşkülâta uğrıyanları derhal yüzünden anlıyor. Biz bu dehlizlerin içersinde her tarafı gezdik ellerimizde asetilen lambaları vardı. Uzun uzadiye bir yörüyüşten sonra fevkalâde gürültülü bir yere geldik nihayet maden cevheri çıkarmakla uğraşan amele durdu ve bize tafsilat verdi. Elinde elektrik ile işleyen aleti gösterdi:

Amele filizin olduğu yere bu otomotik aletle dayanarak dinamit için delik açıyor.

Taş halinde çıkarılan cevher kırılarak toz haline getiriliyor, kimyevi müessirlerini tesir edebileceği bir hale geldikten sonra tasfiye hanelere gönderiliyor. İlk tasfiye burada yapıldıktan sonra esas tasfiye yapılmak üzere ta Avrupaya gönderilir.

Evvelce cevherin izabesinden çıkan gazı kırbitinin civardaki nebatatın neşvü nemasına mani olduğu söyleniyor. Bu gün de tasfiyehanelerden çıkan hamızlı sular civardaki bir çaya karışarak işe yaramaz bir hale koymaktadır. Fakat evvelce olduğu gibi şimdide maden ocağının muhite yaptığ bu gibi zararlar ocağı işleten şirket tarafından tazmin edilmektedir.

Kıymetli müdürümüz bay M. Ergunun teşebbüsü ile balya seyahatına çıktık. Gezinti bizim için pek faydali oldu. Balyada karşılaştığımız Balya kaymakamı belediye reisi ve malmüdürü baylarla birlikte maden ocağına gittik Bu değerli zatların bize karşı gösterdikleri derin ve samimî alâka ve kolaylığı hiç unutamayiz. Kendilerine teşekkürü büyük bir borç biliriz.

Lise S, 10

127 Mehmet

Bunu Çocuğum seçti!

Bu yazıda geçen öz Türkçeler : Devrim - İnkilâb . Sosyete - Cemiyet . Yönetge - İdare . Yansıtmak - Aksettirmek. Ertik - Meslek . İlenç - Lâ - net . Bilimsiz - Cahil . Öğretmen - Muallim .

«Allah gökten inerek kendine değerli ve zor bir erlik arasaydı öğretmenliği bulardı . »

Eflâtun

Öğretmen ve öğretmen olacaklara:

Onu ben; ışıklı günlerimde sırtım sosyeteye dayalı ; göğsüm Türk devriminin önünde gerili iken doğurdum . Çocuğum; çocukluğunu , çocuk kafamın içinde geçirdi . Ben onun hem anası, hem babası olmaktan ötürü çırpınır , çarpınırken çocuğum kendi kendine büyüdü . Kendi kendinin çocuğu oldu : Babasına benzedi çocuğum

Kafam 22 yılın üst üste yığılan görgüsiyle, ve uzun saçlı kalbim bu yılların örgüsiyle, bana yolumun çıkarını öğretti. Aralarına bir köprü kurduğum kafamle kalbim bu köprüden bir dilde ve bir kalbde insınlar geçirdi: Türk.

Bir devrim'n önünde şapkasını çıkararak yerlere eğildi : Türk devrimi . Bir yönetgenin peşine ışıklı gözlerini dikti: Demokrasi. Yine kafamla kalbim bu inandığı yolcuların adımlarına hız katmak ve onları amacına bir an önce yetiştirmek için çırpındı. Kulaklarım, sinema makinesin'n filim giren ve çıkan uçları,gözüm; onları yansıtan a lese; ve sadece benim olan, ben olan kafamla kalbimde bu filmi gören, ondan kendine birini seçen bir seçici oldu. Bu adesede her ertik kanat çırparak geçti. Sosyete ve yol verdiğim yolcular için yaşıyan ben, bir türlü bu geçit yapan ertikleri seçemedim. Hepsine bir "Hayır„la karşılık verdim. Ne oldum? Hiç Ne olacağım: Belki oda hiç. Bir şey olmadı; yalnız bir şey oldu: Çocuk .

İşte çocuğum benim bu eksiklerimi tamamlayacak , olamadığımı olacak ve verecekti. Kalbim kafamla baş başa vererek geceleri uykusuz geçirdi: Ona değerli bir ertik seçmek için. Daha doğrusu Türk devrimine, sosyeteye, demokrasiye yararlı olabilecek ertik seçmek için çırpındım. Daha çocuk olan çocuğum benden eyi çıkdı. Sevindim: Onu ben doğurdum diye; çocuğum benden yararlı olacaktı; kıskandım: Ben neden olamadım diye. Çocuğum, benim dilime doladığım sesin karşılığını yaptığı işle, benim gibi sadece " birinci vazifem „ diyerek sözle değil özle yaptı. Yine sevinç duydum: O benden bir parça diye.

Kendi ertiğini kendisi seçti. O her şeyi kendi kendine buldu; ben ona:

— Kendine bir ertik bul yavrum. dedim Bir gün geldi:

— Baba; dedi. Bugün bir insan gördüm. Açmı, Tokmu? Midesile konuşmadım ama kalbi ile konuşdum. Bilmem ne için, insanların hastalığını, tekrar evileşmek üzere hastalığını ; istiyordu . Ben hastaya bakanlardan böyle isteklilerden olmıyacağım .

Günler bir birini kovaladı . Çocugum her gün; bir gördüğü insanı anlatt :

— Baba , sıcıktan bunaldım Bu gün yolda rasladığım serin selviler altında eğlendim. Orada toprak kazan bir insanın kalbile konuştum . Terini siliyor ; ve kime bilmiyorum ; göğe .başını kaldırmış yalvarıyordu :

— « Ah bir kişi ölsede şuraya gömsem . diye . Korkarak uzaklaştım . Ben bunlardanda olmıyacağım.

— Baba; bugün tarladan dönüşümde bahçevanın yağmur yağmaması, sinema önünde sinemacının sel haline gelecek kadar yağmur yağarak sinemaya seyircinin dolması için yalvardığına şahit oldum, bana böyle bir iş bırakma !.

— Baba, bugün bir adam gördüm İki insan geçerken birinin *topuğunu yaladı.* Ötekinin suratına bakmaya lüzum görmedi. Birine yol verirken *elleri göbeğinde, beli iki kat olarak* " buyurunuz„; öteki geçerken, başı dik, *elleri yanında, suratı asık,* "geç„ dedi.*Bu insanı bir toplantıda ateşli ateşli söylerken duydum .* Aynı adam *başka bir toplantıda söylediklerini yıkıyor tükürdüğünü yalıyordu.* Baba, yalvarırım sana. Ben de böyle bir adam olacaksam şimdiden öldür beni. Ardından ilenç okumayım sana.

Günler ilerledikçe beslediğim duyguları öldürdüm. Çünkü yavrum her gelişinde bana bir ertiği baltalayacak sözler söylüyordu.Ben kendime değer vermedim. Oğlum, fazla olarak, hiç bir ertiğe değer vermiyordu

Demek ki; benim başıma gelecek şey bu imiş diye döğünüyor, vazifesini yapamamış şuurlu bir insan gibi ağlıyordum.

* * *

Oğlum bir kuş gibi sekerek girdi Yüzü sevinçli, dili bülbül, gözleri bir gül gibi idi İçeri girerken yüzümü bir bahar rüzgârı okşadı Gözlerim bir gül bahçesinde duyduğunu duydu. Kulaklarım bir bülbül sesile okşandı Kalbim sevinçle çarptı. Arşimet gibi "buldum„ diyen sözün peşine şu sözler takıldı :

— Bugün benim boyde, benim ayarda çocukların toplandığı bir yere girdim. Orada senin kadar bir adam gördüm. Bu bir adamı bir devrimi, bir ulusu anlatıyordu. Dikkat ettim. Şu senin bilimsiz dediğin insanların bilimli olması için çalışıyordu. Yaptığı işte verilen değeri sordum. Kalbi cevap verdi: " Ben insan oğlunun değer vermesi için değil,benliğim kafam, ülküm için, Türklük için çalışıyorum„ dedi Bu sözler içime bir pırıltı gibi girdi. Tam aradığım adam dedim. Kalbi ile başbaşa kaldım,Hiç duymadığım bir dili vardı bu kalbin.

Oda yalvarıyordu: Ah bir çocuk doğsada ona insanlığı öğretsem, ulus sevgisi, devrim inanı, cümuriyet benliği versem diye.

Gözlerim sevinçle yaşardı. İşte aylardır aradığım "ertik„ dedim. Sonra üç adam gördüm Bunlar o adam için atıp tutuyordu. Gördümki insan oğlu ona pek değer vermiyor, benimsemiyordu.Şaşırdım. Bu benim hayatımda ilk büyük şaşkınlığım oldu. Döndüm. Bu adamın kalbile saatlerce başbaş kaldım. Söyledim ve söylettim: Ben bu ulusun, ben bu devrimin hızını artıracak , ona istediği amacı vereceğim. Dedi.

Ülküsü derin, ülküsü parlaktı. Kendini küçük görüyordu. İki paralık adamlar onun yanında büyüklük taslıyorlardı.

Sebebini sordum O kimseyi suçlu bulmadı:

— Yavrum. dedi. Bu suçlar yine bende: Ben vazifemi yapabilseydim bunların hiç biri olmıyacaktı. İnsanlık benim elimde hamur ve çamur gibidir . İstediğim şekle sokabilirim. Bu acunda her şeye kuvvetim yeter Elimde maddi silâhım yok fakat kafam var, kalbim var.

Bu alçak gönüllü, bu eyi ülkülü, bu her şeyli adamın yanından doğru buraya geldim Baba, babacığım, buldum Ben de işte bu adam gibi olacağım Sana hiç bir ertiğin adını sormadım. Fakat bunu söyle bana Bu adamın adı ne? Söyle baba, bu alçak gönüllü, tok gözlü, büyük ülkülü, parlak fikirli adamın adını söyle bana. bir ulus, yapmağa kudretli olan adamın ertigi ne ? ben de değersiz olacağım fakat böy'e değersiz. Onun başaramadıklarını da ben başaracağım.

Başımı kendimde olmıyarak önüme eğdim. Bu, benim olan çocuğumun heyecan dolu sözleri gözlerimi yaşarttı. Onun bu sorgusuna tek bir sözle karşılık verdim:

— Öğretmen!

Dudakları birkaç defa şu sözü tekrarladı:

— Öğretmen! Ben öğretmen olacağım.

Çocuğum öğretmen oluyor. ben ona: "öğretmen ol „ demedim.

Bunu çocuğum seçti!.

Öğretmen okulası. sınıf 5

R. Gökalp Arkın

Bu günkü Aile

Aile bir kurumdur. (Müessesedir). O kurum cemiyetin bütün icaplarına uymak mecburiyetindedir. Binaenaleyh cemiyet aileden bazı ödevleri «vazifeleri» almıştır. Çağdaş [Muasır] aile kurumunun riyasetini ifa eden peder bir çok hukukundan vaz geçmiştir. Bir peder vaktile dinin reisiadolunurdu. Halbuki bu gün dini hukuku aile gaybetmiştir. Erkek hiç bir zaman ve efradından bulunan diğer kimseleri kendi dinine celp edemez. Kadın isterse Hıristiyan olarak kendi dinini özgür [ser best] icra edebilir. «Mamafi vukuatla nazariyat bazan zıddır».

Kanun medeninin 266 ncı maddesi çocuğun dini eğitimini [terbiyesini] tayin hakkını baba ve anaya veriyor. Fakat bu hak zamanla kayitlidir. Zira reşit dini özgür olarak seçebilir.

Bir erkek kendi zevcesinin hiç bir hukukuna tecavüz edemez Onun hiç bir dürlü işine karışamaz. Şimdiye kadar kentimizde (Memleketimizde) kadın daima aşağı addedilir ona daha aşağı bir nazırla bakılırdı. Fakat cumuriyet hükûmetimiz kadının hukukunu ilk anda kendilerine vermiştir.

Aile çocuklar üzerindeki terbiyevi ödevlerinden [vazifelerinden] bir çoklarını da kaybetmiştir. Şimdiki cemiyetin mudıl hayatı, kadının iş hayatı, kadını çocuğuna bakmayacak bir duruma «vaziyete» sokmuştur.

Çocuk küçük yaştan itibaren ana okuluna [mektebine] verilir. Bizim kentimizde iktısadî hayat çok ileri olmadığından kadınlar iş sahasından ziyade evde bulunuyolar ve arada bir ayrım [fark] bulunmuş oluyor.

Avrupada ana okulları bir süt anne Ödevini de ifa eder. Bu okullar üsnomal [fevkalâde] muntezam ve güzeldir. Çocuğun orada eğitimi ve istirahatı tamamile temin edilmiştir.

Halbuki bizim kentimizde aile çocuğu on sekiz yaşına kadar beslemek, büyütmek okutmak ve onu hayata atmak mecburiyetindedir.

Çağdaş ailede ana ve baba ile reşid evlad arasında ancak hissi ve maddî neviden bir bağ kalmıştır. Herhalde evlad bir kere evlendimi, kendine erkin (mustakil) bir ocak hazırlamak emelini besler. 315 nci madde mucibince ana veya baba hasta olduğu zaman evladının bakması mecburidir. ve evlad da ana ve babanın servetinin bir miktarının mirascısıdır.

Bu gün aile kurumunda hiç bir süretle eğemen [hakim] ne erkek ne de kadındır. Vakıa hukuk medeniyede erkek ailenin tabiî reisi olarak görülüyorsa da bu ancak cemiyet muvacehesinde bir oruntaklık [mümessillik] ifa etmesinden dolâyidir. Yoksa ailenin asıl reisi cemiyettir.

Aile aynı zamanda iktısadî sahada da tahavvülâta uğramıştır. Peder şahi ailelerde herşey, bütün kazanılan para, malpederin nüfuzu altında idi. Halbuki bu günkü ailede peder bu hukukundan azledilmiştir. Erkek hiç bir zaman kadının parasını tasarruf edemez. Burada ancak hak ve ödev Konu (mevzu) bahis alabilir, Yoksa hiç biri diğerinin hukukuna tecavüz edemez.

Çağdaş aile özgür intehaba istinad eder. Yani irde [irade] ve özgenliğe [hüriyete] istinat ediyor demektir.

Eskiden aile teşekkülünde asığlar (menfaatlar) nazarı dikkata alınırdı. Hissi kanaatlar, ahlâkı ananalar daha fazla eğemendi. Daima zengin zenginle izdivaç ederdi. Aileden Finali [malı] fazla parası çok bir kızı başka yere vermezler onu muhakkak akrabasından birisine verirlerdi.

Bu zihniyet elan bazı mahallerde caridir. Meselâ: Medeni addettiğimiz İngilterede bu hal halâ devam ediyor. Bir lord ancak diğer bir lord kızı alıyor; yoksa bir lord kızı kafası kesilse bir amele ile zdivaç etmez, Avrupada eski zihniyetin tesir ettiği bu fena itiyad elân devam etmektedir.

Avrupada elân doklar, pirensler, kontlar, lordlar gibi mertebeler vardır. Bizde bu gibi sınıflar yoktur. Mamafıh bir takım ayanlar mevcuttur. Biz bunlara «eşraf» namı veririz ki bunların sözü herhalde diğer halkın sözünden daha muteberdir. Fakat bunların nüfuzu gittikçe sönmektedir. Bilhassa cumuriyetten sonra yavaş yavaş sönmeğe başlamış ve son ağalık ve beylik kaldırılması zihinlerde yer tutan ağalık hissini silmiştir.

Kanun medenimiz olmasına rağmen vakalar gösteriyorki ailelerimizde kuvetli bir tebeddül yoktur; çünkü cemiyet hayatında durluk (istikrar) yoktur. Bir aile teşkil etmek için madem ki fertlere irde (irade) ve özgenlik (Hüriyet) verilmiştir; her halde bunlar düşünerek vaziyetlerini tesbit etmelidirler. Bir ailede mademki îrdeler şirkettir. Bunlar ayrılabilirkende ayni süretle ayrılabilmelidir. Nazariyesi hatıra gelir

Fakat düşünmeliyiz ki orta yerde o iki kimsenin husule getirdiği bir çocuk vardır. Bunun hali ne olacaktır. İşte bu bir meseledir. Bu ayrılma aileye mahvetiği gibi inkisarlar tevlit eder. ve bazan intiharlar da husule gelebilir.

Aile kurumu sanat üzerine kurulmuş bir şirket değildir. Onda hislerin de iştiraki vardır. Çağdaş ailede doğrudan doğruya erkek ve kız yekdiğerile anlaşıyorlar ve yekdiğerini intehap ediyorlar. Anlaşanlar meselei ailelerine açıyorlar bu suretle aile adeta müşavir mevkinde kalıyor. Aile bunların birleşmesine mani olsa bile konunan bunlar yekdiğerile birleşebiliyorlar.

Pederi ailede erkek veya kız tamamile pederiu nüfuzu altında idi: Her türlü hukukunu pedere terketmişdi. Pederşahı ailede peder kendi çocukların n kardarını bile boşamak hakkını haizdi. Halbuki bu günkü ailede katiyen bu gibi maniler yoktur

Bu günkü çağdaş ailede pederim finalsal [malî] nufuzu mevçut değildir. Şimdi özgen [hür]irdeler üzerine ve ruhi Soysal [İçtimaî] birlik üstüne istinat eden bu ailede her iki tarafa düşen ödev (vazife) «Sadakat» dır.

Mademki kurum iki kimsenin ruhi varlığı sevgisi üzerine istinat ediyor; her ikisi arasında derin bir muhabbet ve sadakatın teessüs etmesi zaruridir. Çünkü bunların üzerinde başka bir kimse müessir değildir. Kendilerini kendileri intihap ermişdir. Onun için daima yekdiğerine sadakat ve muhabbet telkin etmeljdir. İtaat ve hürmet mütekabilen olmalıdır.

Hukuku medeniyede gösteriyor ki kadın kocasını takip etmek mecburiyetindedir. Fakat bu mecburiyet fenalık cihetinde değildir. Erkek fena mahallere gidiyor kadın da gitmiyor diye kanunen mesul sayılamaz.

İşte bizim çağdaş ailemizde ne kadın nede erkeğin tahakkümü konu (mevzu) bahistir. Belki aralarındaki içtemlik (samimiyet) ve mütekabıl muhabbet konu bahistir.

Aile gerek zengin ve gerekse fakir olsun bir irde ve sevginin ürünü (mahsülü) olmalıdır. Bir zengin erkek bir fakir kızı alabileceği gibi zenğin bir kızda fakir bir erkeki alabilir ve yekdiğerine yardım ede bilirler. Mamafi bunun için bir mukavele yapmak lâzımdır. Eğer böyle bir mukavele aralarında yoksa birbirine yardım etmeyebilirler ve bu hususta mecburiyette

Bir Demet Çiçek

Oh, ne güzel koku! İnsanı enikonu kendinden geçiyor!..

Önümde duran şu küçük vazodaki çiçekler bilseniz ne lâtif! Kokusu ve renkleri tarif edemiyeceğim kadar güzel. Onların bu güzel kokusu şu anda bana sonsuz neşe veriyor.

İşte «Güller!» Çeşit çeşit... Beyazı, sarısı, pembesi, kangülü.. Şunlar da tomurcukları. İşte vazodaki çiçeklerin hepsinden daha boylu olan bir «leylâk». Kokusu diğerlerinden çok ve çabuk yayılmış. Bakınız şu hercaiye. Kendini göstermek için arkadaşlarının arasına hemen nerede ise girip kaybolacak:

Hele kırları, güneşten korunmak için başına bir şapka geçiren, dertlilerin yürekten yoldaşı «Papatya»; nasıl da bu demetin arasına sokulmuş bilmem! «Menekşelere» diyecek yok; Renk kardeşleriyle birlikte demetin güzelliğini bir kat daha artırıyorlar..

Hepsini saymakla bitiremiyeceğim.

Onlara baktıkça öyle içim açılıyor, öyle hayallerim genişliyor ki.. Bilseniz; her vakit bulamadığım, o çiçeklerle rayihası artan şu temiz havayı - gür, berrak bir kaynaktan kıvançla su içer gibi - ne kolay teneffüs ediyorum.

Şimdi bütün geçmişi bir tarafa bırakabiliyorum. Ne kadar hafiflemişim. Oh!.. ciğerlerime alabildiğim şu bol, serbest havanın içindeki bir damla ıtır; beni sanıyorum ki, tasasız, meraksız yeniden acuna getirdi İçim bir hoş oluyor, gıdıklanıyor. Yerimde duramıyorum. İstiyorum ki bu güzel kokunun aslını bulmak için uçarcasına koşayım, dajma koşayim...

Ortamektep son sınıf 184

Hikmet Özkardeş

---

yoktur. fakat çemiyet zengin tarafın fakir tarafı ihaşe etmesini mecburi tutuyor.

Çağdaş aile artık bir tarafın nufuzuna egemenliğine (Hakimiyetine) istinat etmiyor. Bu ailede iki tarafta hak sahibidir. Aynı zamanda çağdaş ailede kadının mevki eski türklerde bulunduğu mevkimi tutmuş oluyor.

İslâmiyette ise kadın pek süfli telâkki edilmişdir. Halbuki aile tamamile sevgi ve muhabbet üzerine istinat etmelidir. Bir kelime ile söylemek icap ederse bu günkü ailenin temeli «Kalp birliği» dir.

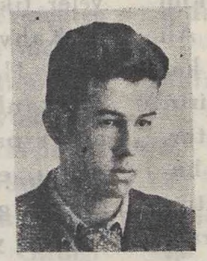
Bütün iktisadi finalsal ortaklığı husule getirecek sevgidir. Bu ailede kadın istediği yerde çalışabilir.. İşte bugünkü ailenin kısaca evrimi (tekamülü) bundan ibarettir.

Bay Necati öğretmen okulu son sınıfta:150

Mustafa Yalçın

Akıncılar

Önde giden yağız atlı, geniş omuzlu uzun boylu delikanlı bir elini havaya kaldırarak atının gemini kastı. Arkasından dolu dizgin gelen suvarilerde atlarını durdurdular. Genç süvarinin gür sesi dalgalanarak etrafa yayıldı:

— Akıncılar!. İşte kâfir eline geldik düşman karşıki dağın solundaki ovada. Karşılaştığımız zaman göğsümüz, başımız parçalanıncaya kadar, kılınçlarımızı bırakmıyacağız! Koyu renkli gözler parladı...

Adeleli göğüsler kabardı. Yenisakallanmaya başlayan çeneler oynadı. Ağızlar açıldı ve gök gürültüsünü andıran bir oğultu bütün ovayı kapladı.

— Kılınç namustur. Bırakılmaz!

— Hepiniz hazırmısınız Savaşa?. Türk akıncısına böyle şey sorulurmuydu? Zaten onları heyecanlandıran üç şey vardı: Akın, Savaş, ve Zafer! Onlar bu ikişer heceli kelimeler için neler yapmazlardı?. Ova tekrar oğultı ile inledi:

— Hazırız!. Hazırız!.

— Haydi öyle ise ileri! Havada kılınçlar parladı, yerlerinde duramayan azgın atların böğürleri e mahmızlar saplandı ve gerğin duran gem kayışları gevşedi.

Atlar kasırga gibi ileri atıldılar. Ova gene gürsesli çoşkun akıncıların şarkıları le inledi.

Bizim fırka bir kasırga,
Dinlemez hiç deniz dalga,
Kahbe düşman nerdeysen çık,
Geliyor genç, levent fırka!

Biraz sonra, düşmanla karşılaştılar. Türklerin eğri kılınçları düşmanın çelik zırhlarını parçaladı Hepsini yere yuvarladı. Fakat, onların uzun ve haç şeklindeki kılınçları, ince gömleklerin örtemediği geniş göğüsleri delemedi! Birer zeybek yemenisi sarılı olan başları ve çıplak boyunları koparamadı

İri pazılı, kalın ve mahir bilekli kolların salladığı kılıçlar düşmanı çabuk yıldırdı. Bazıları ölmek, bazıları kaçmak suretile meydanı boş bıraktılar.

İşte zafer gene kazanılmıştı. Ölülerin elbiselerinde temizlenen kanlı kılınçlar kınlarına yerleştirildi ve akıncıların söylediği zafer şarkısı karşıki dağlarda akisler yaptı:

Bizim fırka bir kasırga
Uçar başlar arka, arka,
Bu kollarda kuvvet varken,
Zafer senin levent fırka.

Parlak ve sivri mahmızlar tekrar hayvanların göğüslerine girdi. Parlak tüylü, asıl hayvanlar tekrar ileri atıldılar.

Gene bir yere akın ediyorlardı... Savaş yapmak.. ve zafer kazanmak için..

Ortamektep
Son sınıf

Fethi Önel

Şen Ali

Değerli Öğretmenim Bay İlhan'a

Onu "F„ ye gittiğim yıl mahalle muhtarının düğününde tanımıştım. O gün sabahtan akşama kadar her gelen misafiri eğlendirmiş, alaylı nüktelerile her davetliyi güldürmüştü. O zaman bunun kim olduğunu sorduğum muhtarım: "Şen Ali derler, beş yıldır kasabadadır Gam kasavet nedir bilmez, herkesi eğlendirir. Onun daha suratını astığını gören yoktur. Aydın taraflarındanmış. Beş yıl evvel buraya geldi. Bir kahve açtı„ diye tanıttığı bu adam 40-45 yaşlarında, saçları kırarmış, oldukça dinç bir insandı. Buraya geldikten sonra aradan epeyce vakit geçince "F„ de onu tanımıyan kimse olmadığını gördüm. Kaymakamdan mahalle muhtarına, ağadan iki, üç dönüm tarlasile geçinen fakirine kaddar onu herkes tanıyordu.

Birkaç ay sonra onu bende tanıdım. Fakat bu tanımak adını ve geldiği yeri öğrenmekten ibaretti. Herkes gibi; onun uçsuz bucaksız yollardan geçerek "Ağrı„nın eteklerinde sekiz ay kar fırtına, çamur içinde dünyadan habersiz yaşıyan bu kasabaya niçin geldiğini bende öğrenememiştim. Kimisi sevda yüzünden kimiside: "Akraba ihanetinden buralara gelmiş„ diyorlardı Asıl sebebi bilen yoktu. Bazen kendisine soranlara:

— Ben (F) li oldum gari; benim o yerlerle alâkam yok Diye cevap verirdi! her zaman ayni şeyi tekrar ettiğinden artık kimse böyle şeyler sormaz olmuştu..

***

Harman sonu kasabalı evinini ambarına doldurduktan sonra kışlık aşlığında hazırlamış, basık adamlı evlerin tavanlarından sakat tosunun soluğan öküzün sucukları, soğan, mısır hevenkleri sarkmağa başlamıştı İki saat ötedeki koruluktan kışlık odunlarda getirildikten sonra kasaba sekiz aylık kış uykusuna hazırlanırdı. artık bundan sonra eşraf ağa odaları, kahveler tıklım tıklım dolardı.

Kahvelerde o yılki mahsulün bereketi, Kara Hasanın tek boynuzlu öküzünün çalışkanlığı, hacı Mehmedin kavak dibindeki arpalığın hasılatı konuşulur, kurt masalları, efe hikâyeleri anlatılarak işsiz kış günleri geçirilirdi Şen Alinin kahvesi de bu nevi yerlerin en kalabalığıydı. Her sınıf halk oraya dolar, iri yayvan fincanlarda bol köpüklü kahvesini höpürdeterek, nargile tokurdatırlardı.

Burada paytaht diyarının haberleri de öğrenilirdi. Aylarca yollarda sürünerek gelen İstanbul cerideleri kaymakam, jandarma kumandanı ve sıhhiye memuru tarafından okunur ve küçük bir havadis ilâvelerle büyür, ehemmiyetlenirdi

Kahvede, okur yazar kimse olmadığı vakit Şen Ali gazeteyi benim önüme kor:

— Haydi bakalım oku muallim bey.

Der ve çırak Memişe iki bol köpüklü kahve söyledikten sanra yanıma oturur dinlemeğe başlardı.

Vilâyet haberleri üzerinde çok durur: Bak bakalım bizim taraflardan bir haber var mı„ derdi.

Bu onda her şeye rağmen ana diyar hasretinin onulmaz bir yara gibi için için sızladığını gösterirdi..

***

Teşrinler gelmiş toprak diz boyu karla örtülmüştü. Çocuklar mektebe güçlükle geliyorlardı. Bazı günler mektebi tatil ediyordum Mektep, kasabanın şimalinde hafif bir tepenin üzerindeydi. Pençerelerinden kasabanın üç tarafını kaplayan küçük ova görünürdü. Arka taraf bütün hayatın ca eğilmemiş başını örten saçlarına ak düşmüş asil bir baş gibi bulutlara gömülü karlı zirvelerile dimdik duran Ağrı görünürdü Altı ay hertaraf bir kar denizi altında kalır. Ve altı ay bu beyazlık hiç bozulmaz ara sıra köyden köye giden jandarmalar bunun içinden belirsiz bir leke gibi gelir gecerlerdi. Mektepdeki odamda okumaktan, monoton manzarayı seyir etmekten sıkılınca Şen - Ali nin kahvesine inerdim bir cuma sabahı gene kahveye inmiştim.

Erken olduğu için daha kimse yoktu. Şen Ali gürüldiyerek yanan sobanın karşısında oturuyordu. Sobanın üzerine koyduğu maşanın üstünde kızaran sucukları ekmeğinin arasına koyarak ağzına atıyordu. Girdiğimi duymamıştı. Bereketli olsun diye seslendiğim zaman arkasına döndü. Ve beni görünce ayağa kalkarak: "Buyurun mual lim bey, bende Kara cümlesi olan bir kimse bekliyordum. Yeni ceride var„ diyerek yanına koyduğu sandalyeye oturmamı söyledi. Bana da bir çay yaptıktan sonra, çekmeceden bir vergi koçanı gibi ihtinamla sakladığı gazeteyi çıkararak

— Haydi hocam oku bakalım. Biz okumazsakta okunanı anlarız.

Ali yine şakaya başlamıştı. Elimdeki 25 günlük bir tarih taşıyan gazeteye bakıyor: Ah, bir okumasını bilseydim: hocam diyordu. Payitaht haberleri yine eskisi gibi bilmem hangi sultanın düğününden, hangi sefirin ziyafetinden, Padişahın yaptığı eğlentilerden ibaretti Ekseri sütunlar'an da Sansörün tahripkâr eli geçmişti.

Ali esasen bunlara ehemmiyet vermez Vilâyet haberlerini okumamı söylerdi bu sefer Vilayet sütununda "Aydın da bir katil„ başlığı altında 3-4 satırlık bir havadis vardı Bunda: Ayedın eşrafından Kara ağa zade Hasanın merkezi Vilâyetteki evinde bir kolcu tarafından vurulduğunu ve katilin yakalandığını yazıyordu "Alinin bu havadisi duyunca yıllardanberi gülen ve sanki gülmek için yaratılmış olan yüzü birdenbire buruştu. Biraz evvelki Ali ile şimdiki Ali arasında büyük fark vardı. kalın cıgarasının takılı olan ağızlığını asabiyetle dişleri arasında sıkıştırarak derin derin düşündü Doğrularak: „Ya!.. demek ölmüş ha? dedi Ben bu havadisi okumakla onun eski bir yarasına dokunduğumu anlamıştım. Kendisine sordum:

— Ne o Ali, yoksa tanıdıkmıydı? Ali hafif, hafif başını salladı:

— Ah hocam sorma! Bu havadis beni 7-8 yıl önceye götürdü. Bu havadis o 7-8 yıl evvel olanlardan acı geldi. Bak sana niye acındığımı anlatayım. Yalnız sana reca ederim kimseye söyleme.

— Merak etme kimseye söylemem.

Ali tekrar tekrar yalvardıktan sonra anlatmağa başladı.

— Hocam, şu hayat öyle bir uçurum ki kenarından bakanlara çok güzel ve tatlı görünüyor. Fakat içine düşenleri yakıp kavuruyor. Ben de bu uçurumun içine düştükten sonra kendimi kurtarmak için (gözlerimi kahvenin garba bakan tek camlı küçük penceresine dikerek) şu uçsuz bucaksız yerlerden bu karlı eteklere attım.

Cıgarasını tüttürerek devam etti:

— Ben Aydınlıyım. Ailem zengindi. Hepsi de benden büyük 3 erkek kardeşim vardı. Babam zengin olduğu kadar da hasisti.

Harmanlarda yanaşma tutmaz, tutsa bile, bir iki dane tutarak işin yarısını bana yükletirdi. Öteki kardeşlerim büyük olduklarından babamı saymamağa başlamışlardı. İşe gelmez, harmandan, anbardan çaldıkları mahsulleri satar, böylece harçlıklarını düzeltirlerdi. Ben ise babamdan aldıklarımla kanaat ederdim. Anam çok eskiden öldüğünden övey anamız bize hiç aldırmaz hiç birimizin de üst, başına bakmazdı. Kardeşlerim geç vakit eve gelmese-

ler gene arayıp sormazlardı. Yaşım ben doğmadan ölen kardeşim Alinin yerine yazılı olduğundan nüfusta 4-5 yaş büyük görünüyordum. Bundan ötürü erkenden askere çağırdılar. Bunun düzeltilmesi için kendisine çok yalvardığım babam hiç kulak asmamış ve «daha eyi, demi (değilmi) ülen, eskerliğin (askerliğin) daha çabuk biter» diye azarlamıştı. Beş altı yaşımdan itibaren bütün ömrüm tarlada, bağda toprakla uğraşmakla geçtiğinden cüssem yaşıma göre büyüktü. Ne ise .. Asker olarak Yemene gittim. Memleketten bir haber almaksızın askerlik yaptım, kızgın çöllerde dokuz yıl güneş altında kavruldum. Yıllarca sonra Aydına dönünce, babam ölmüş övey anamda ondan evvel çayda boğulduğundan kardeşlerim malları paylaşmışlardı Yemende öldü diye bana birşey ayırmamışlardı. Çektiğim acılara rağmen, Yemende geçen dokuz yılda gene Aydını hatırlamış, eski bir sevgili gibi onu unutmamıştım Yemenin kızgın çölleri derimi siyah bir kösele yapmıştı Evimize gittiğimde büyük ağam: Sen Alisin öylemi? Haydi oradan diye beni koğmuştu. Diğer kardeşlerim de beni tanımamazlığa gelmişlerdi.

Derdimi kimseye anlatamadım. Artık benim için Aydında durmağa imkân yoktu .

Ali kendisinden nefret ettiği bir şeyi hatırlamış bir insan gibi yüzünü buruşturdu. O Artık şimdi hayatın iç yüzünü anlatan bir insandı. Sanki konuşan Ali değil mukadderatımızı kendine bağladığımız hayattı.

Sobaya birkaç odun attıktan sonra:

— Hocam, seni yordum amma derdimi dökecek bir insan bulmuşken hayatı, hayatımı anlatayım diyerek devam etti:

— Hocam, görüyorsun ya para menfaat insan oğluna neler yaptırıyor. Cinayetlerin çoğuna bak: para yani menfaat yüzünden dir. Nice namussızlıklar para ile örtbas ediliyor. Menfaat uğruna kardeş kardeşe, evlât anaya kıyıyor. Artık kalp, vicdan, düşünce, duygu her şey birşeyin; menfaatin esiri oluyor. Birkaç kuruş görünce insan benliğini feda ediyor. Çünkü elde edeceği birkaç kuruşla o da başkalarını kendisine köle edebileceğini ve onların da menfaata tapacaklarını biliyor. İşte bende birkaç parça mal için daha hayatta iken öz kardeşlerim tarafında atıldım. Eğer böyle olmasaydı onların ellerine giren mülk daha azolacaktı Menfaat; insanları hayvanlaştıran menfaat bunuda yapdırdı.

Bir köpeğe ekmek atarsan arkandan gelir ve sana sokulur. Artık insan oğluda birkaç kuruşluk menfaat görünce ondan farksız oluyor ve. .

Ali asabileşmiş çektiklerine dayanamıyarak isyan edecek insanların tavrını takınmıştı. Fırıyan sobaya bir kaç odun daha atarak yine ağır, ağır devam etti.

İşte bunun üzerine Aydından ayrıldım. (Derin derin nefes aldı) ve kendimi oralardan haber duymıyacak ve tanınmıyacak bir yere atmak istiyordum. Aylarca yol yürüdüm. Bir kuru ekmekle dağları tırmandım. Kızgın güneş altında saatlerce susuz bozkırlar geçtim. O uğradığım köy ve kasabalarda hamallık, amelelik yaparak ekmek paramı kazandım.

Kimseye minnet etmedim. Uğradığım yerlerden birinde hudut kenarındaki bu kasabanın adını öğrendim ve buraya geldim. Bu civardaki köylerde ağalara yanaşmalık, çobanlık ettim. Fakat hiçbir zaman yaşamaktan umutsuz ve kederli olmadım Geçirdiğim tecrübeler bana bunu öğretti. Ben en gamlı anlarımda, parasız, aç kaldığım zamanlarımda dile neşemi bozmadım bunu kendim için bir onur meselesi saydım. İki yıl içinde bu civarda kazandığım beş on kuruşla (F) ye gelerek bu kahve

yi açtım. Az zaman içinde çok müşteri topladım. Her geleni memnun ederek her şeyi geniş yüreklilikle karşıladığımdan bana Şen Ali dediler. Halbuki benim yüzüm gülerken yüreğim, gizli kaygılarla sızlayarak, ağlar. En şen zamanlarım en kederli olduğum anlardır.

İşte bu yüzden beni gam kasavet nedir bilmez bir adam tanırlar. Görünüşte öyle yim ya yetişir, değilmi?

"Ali, Şen Ali hayatın sillesini yemiş bir insandı„ Gizli bir hıçkırığı andıran nefesini çekerek:

— Hocam, işte hayatım! Gari beni tanıdın değilmi? Bunu ilk ve hatta son olarak sana anlattım O havadisde adı geçen benim büyük ağamdı. Belki, de kim bilir; kendiside yene para uğruna bir kolcunun kurşunile can vermiş. Ounun bana yaptıklarına rağmen ben gene ona acıdım Fakat o beni hayatta iken öldürmeğe acımadı. Dedim ya; "menfaat insana..„

Ali devam demedi Yıllarden beri sulanmayan gözleri gurupta günün son ışığıyle kızallaşan bulutlar gibi eski hatıraların acisile kızardı. Ve derin derin düşünmeğe başladı Bir şey söyleyemiyordu. Kendisini teselli etmeğe çalışırken açılan kapıdan buyurucu bir poyrazla beraber elinde bastonile kaymakam girdi; bunu gören Ali yerinden kalktı. Mechul bir el, yüzüne yene Şen Ali nin maskesini takmıştı "Para peşinse yeni gazete var„ diye kaymakama takılmağa başladı. Kaymakam: "Ali yene bugün neş'en yerinde!.„ Diyordu.

Ali artık eski Şen Ali olmuştu. Biraz sonra kahveden çıkarken kulağıma eğilerek: "Ben sana söyledim, sen kimseye söyleme, emi?„ Diye fısıldadı ve kahve ocağının başına geçti.

* * *

Şimdi ne vakit gülen, gamsız bir kimse görsem otuz yıl evel Ağrının eteğindeki [F] nin basık tavanlı bir kahvesinde hayatının acı hikâyesini dinlediğim "Şen Ali„ yi hatırlar, bugamsız kimselerin neşelerinden şüphelenirim:

Balıkesir E. O. M. Son sınıf 65
İbrahim Zeytun

Lise son sınıf fen bölüğü

Raci

C. Başaran

Necmi

C. Altındağ

H. Âli Türker

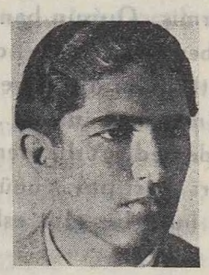
S. Dalkıran

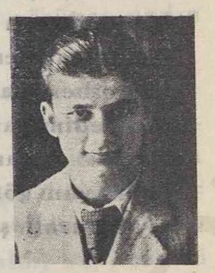
M. Gürsoy

İ. Çetin Kaya

U. Torgul

Celâl

O. Tunçay

T. Çakmak

Zaman

A, Boz tepe

A. Öz

Edebiyat bölüğü

H. Vardarlı

Hulûsi

K. Görgün

N. Sezer

A. Gürşat

Kemâl. Öze

T. Çankır

N. Özgüven

Süleyman

H. Korkut

M. Yasa

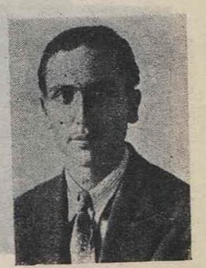
Muammer

K. Öztaş

K. Akçay

Süleyman

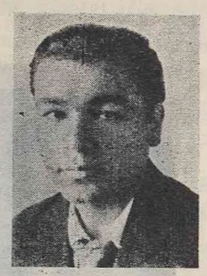
Hamit

P. Erdoğan

M. Hulûsi

Muzaffer

Ali

Necdet

N. Arîca

N. Gönen

C. Hartav

N. Naiman

Nihat

İsmail

İlhami

Kadri

F. Ergene

Necati bey öğretmen okulu son sınıf

Raif

İsmail

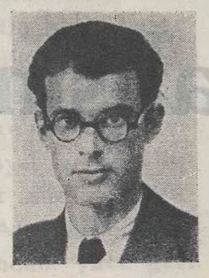
Haşim

Ömer

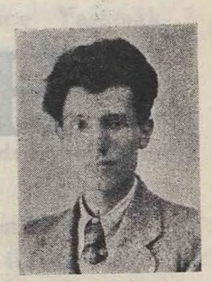
Bekir

Tevfik

Mehmet

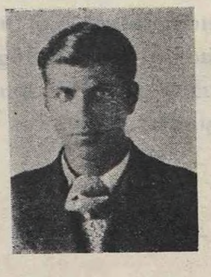
Mahir

Recep

Muzaffer

Ziya

Halkevi Çalışmaları

Cuma Azatı

Laik bir hükûmet için bütün gidişlerini acunun yürüyüşüne uydurmak gerektir. İşte attığı ilk temel taşının dibinde, dirim yollarımızı eskilik, kokmuşluk yosunları'e paslandırıp küflendirmiş olan bütün eski yolları, eski görenekleri kurban ederek Türk devletini kuran Cumuriyet rejimide para alış verişlerini.. Tecim işlerini batıya uydurmayı unutmamışdır.

Bir bakıma: yüzlerce yıllık ilerlemelerden, binlerce yılda yapılmayacak kadar büyük ve o kadar çetin işler başarmış büyük devrimlerimizden aldığımız geniş bir yetkeyle diyebilirizki hafta azatını pazara almakda geçikmişiz bile.

Hangi iş vardırki sosyal bir de Ulusal eksiklerimizden dört elle sarılmayacak bir yeri olsun da Ata Türkün evrensel varış ve kavrayışından yüce geri partimizin çok ilerileri gören keskin gözünden. Ulusal hükûmetimizin devrim siyasasında pek doğru yollar açan, yaşamak için bütün gereklerin başında ekonomik ve finansal yörüyüşleri yönelten güçlü elinden kaçmış bulunsun?.

Bir yol, "Tanzimat devri„ ni düşünelim kısaca:

Onunda hareket noktası : Batılaşmak tır. Ülküsü, insanca yaşamakdır şüphesiz. Gel gelelim, tutulan yol, kafa yormak yolu değildi. Batının bir takım realteleri eyice didiklenmeden bize uyar, yarar yerleri bulunmadan yalınız işlenmiş sonuçları laınmış ve böylelikle siyasal, sosyal hukuksal bazı düşünceler benzetlenmiştir. Daha doğrusu " Tanzimat „ ta hükûmet elinde tutanlar Türklüğün soysal, kültürel tarlasına toprağımıza oymasa da eyiliğl umulan tohumlar atarken "Yeni Osmanlılığı„ kuranlar da aynı tartanın üstüne kuş sürelerini yolluyorlardı!

Düşünce sırasında söylediğimiz şu sözlerle bir hakikatı yeni başdan deşecek değiliz. Ancak devrim denince: Yaşamak yollarını bulup açan ve bu yolda sonuna kadar sendelemeksizin yapılacak yorulmaz yürüyişlerin hızını aşılayan randumanı en yüksek canlı bir yarlıkla durgunluktan silkinişi anlaşılmak ister.

Gerçi her devrim yükselme-atılışlarla oldukça - yarım da kalsa ilerilere gelecek soylara uyanış saatlerini çalmaktan geri durmaz. Bu tarihsel bir hakikattır.

Değilmi ki yaşamak, muhita uymak demektir. Bu günün göze çarpan en parlak karekteri ekonomi o'duğuna göre devlet hayatımızın Avrupa ile olan alavderesinde bir engeme vardıki bunu ortadan kaldırmak isterdi. İşte bugün. o, kaldırılmış - dırki ileride asıl azat gününe yerini bırakacağı nomal o'an namazile kalmış cuma azatına yerinde bir nihayet verilmiş - dir.

***

Halkevinde resim Sergisi

Ressam Sırrının Halkevimizde açdığı resim sergisi çok rağbet kazanmıştır Başta İlbay ve Parti başkanımız olmak üzere halkımızı çok ilgilendiren bu sergide 94 tablo gösterilmiştir. Çok yüksek bir gayretle çalışan sanatkârının Bursa, Eskişehir ve İstanbul olmak üzere dördüncü sergisidir. Bu sergide gösterilen resimlerin bir kısmı yeni sanat ceryanlarına göre çalışılmış Sırrının çok kuvvetli şahsiyetini taşımaktadır. Mevzularını Halk yaşayışında alan sanatkârın bu tablolarında tabiatı ihmal etmekle beraber renk ve terkib ahengine değer vererek biraz gübizme temayül etmiş fakat gubizmin yalnız renk ve teakib ahengine değer verilerek yapılan sıkıcı tablolarından ayrılarak göz kamaştırıcı hareketi temin etmekle terkiblere bir istiklâliyet kazandırmıştı. Bilhassa çok kalabalık.

Renk çizgi ve satıhları içinde bir topluluk göze çarpmakta ve bu ahenkli topluluğu göz biran içinde yorulmaksızın yutmaktadır. Daha bunu gibi pek çok noktalarda ayrılan Sırrı hiç bir kayda bağlanmaksızın kendi düşünce ve anlayışına göre yep yeni bir resim tarzı yaratmıştır. Memlkketimizde kendi gayreti ile yetişen muktedir resim öğretmeni Sırrının eserleri ile alâkadar olursak bize daha çok orijinal eserler vereceği muhakkaktır. Sergi bir hafta daha açıktır bütün memleket halkımıza güzellik zevki aşılıyan bu sergi ilk orta muallim mektebi ve lise talebeleride çok alâka göstermişlerdir. Müteyazi sanetkârımızı ayrıca tebrik ederiz.

**

***

Memleket araştırmalarından:

Pamukçu (Eftelye) Köyü

Eskiden Eftelye adile söylenen bu köy 1927 de kamun haline konulmakla adı da Pamukçu olmuş ve 1934 de yeniden köy olarak idare edilmesi kararlaştırılmıştır. 270 ev 200 çiftçi bulunan zengin bir köydür. Her sene çıkarılan mahsuller

3000 kile buğday
800 » Nohut
300 » Burçak
30000 » Pamuk

Ve daha birçok şeyler ekilir ve kaldırılır. Çıkardığı pamuklar ilimiz içinde birinci derecede gelir. Orman olmamakla beraber çayırları ve suları boldur. Bu köyde kuraklık ve çok yağmurdan korkulmaz Çünkü köyün tarlaları iki mıntakadadır. Biri ova kısmında, diğeri de kır ve yamaçlardadır. Çok yağmur yağdığı zaman kırlardaki araziden ve kuraklık olduğu zaman ovalardan istifade ederek zararlarını karşılarlar. Köyde üç değirmen vardır. Bunlar yaz kış dönerler. Değirmenlerden biri Sorbon üniversitesi mezunlarından Klimados adlı bir Ruma ait bir fabrika iken bundan bir zaman önce sahibi ölürken fabrikayı ve etrafındaki dutluklarile birlikte bütün mallarını Balıkesir maarifine bırakmıştır. Bu köyün bir az ilerisinde suyu kükürtlü ve çelikli bir ılıca vardır. Bu ılıca Zağnos Mehmet paşa vakfındandır. Fakat bugün bakımsızdır.

Buradaki köylüler ötede beride kazdıkları oyuklara biriken sularla yıkanırlar. Cilt hastalıklarını tedaviye yarar.

Köyün içinde eski ve yıkık bir kervansaray vardır. Bu kervansaray çok eski Bandırma - Bergama yolu olan taş yol üzerinde bir durak yeridir ve sonra Atanaz çayının bir kolu olan Üzümcü çayı üzerinde çok eski ve kârgir bir yıkık köprü vardır. Bu köprü Romalılar zamanından beri varmış köyün biraz uzağında bir kale ve bir de dehliz vardır. Köyün etrafındaki eski mezarlar kazıldığı takdirde tarihî eserlere rastlanmaktadır.

Köyün içinde Balıklı pınar denilen bir pınar vardır ki bu pınarın içindeki balıklar herkes tarafından uğurlu olarak tanılmıştır ve bütün köylü onlara hiç dokunmaz.

İki cami ve bir mektebi vardır. Her evde bir el tezgâhı vardır. Bütün köy halkı iç dış giyeceğini bunlarla kendisi yapar. Çarşıdan almaz.

Köyün âdetleri:

Köylüler her sene bir kere Hıdrellez hayırı yaparlar. Hıdrellez mevsimi gelince köyden sekiz on kişilik bir grup seçilir. Bunlar her eve giderek bu hayır için herkes ne verirse toplarlar. Kadınlar yaptıkları kumaşlardan verirler, erkekler para ve sürü sahipleri de birer ikişer kuzu hediye ederler. Toplanan şeylerin hepsi hayıra

Kadınların yemek yemesi

sarfedilir. Bu hayıra komşu köylerin hepsi davetli gibi ayrıca davete lüzum görmeden iştirak ederler. 35 - 40 kazan keşkek kaynatılır, hoşaf yapılır ve şimdiki Cümuriyet alanında bunlar hep birlikte yenir. Yemek önce kadınlara verilir Onlar yedikten sonra erkekler yemek yer. Çok eski bir görenek olan bu hayır genel savaşta üç yıl yapılmamıştır. Daha önce hayırda daha çok eğlence ve oyunlar olurken şimdi bunlar yapılmaz olmuştur. Bir cuma hayır yapılır ve ertesi cuma da köyün cenubunda bir kilometre

Erkeklerin yemek yemesi

İlbayımız kazan başında

mesafedeki Akpınar denilen eğlence yerine gidilir ve orada eğlenirler. Oraya giderken kızlar ve delikanlılar giyinerek ve süslenerek giderler. Nişanlı erkekler o gün nişanlılarına kızarmış kuzular sunarlar. Nişanlılar akşama kadar beraber gezerler ve beraber eğlenirler. Bu aralık kendi aralarında türlü türlü eğlenceler tertip ederler. Meselâ suyun bir tarafına kız, diğer tarafına erkek geçerek kızlar su içinden yumurta yuvarlarlar erkekler de yumurtayı bulurlar.

Köyde nişanlanma:

Önce oğlan kızla anlaşır ve sonra görücü - dünür - gönderir. Uygun cevabı alınca 40-50 yirmilik, 5-10 dane de beşi bir yerde altın gönderir. Kız da nişanlısına kendi işlediği kumaştan diktiği bir elbiseyi gönderir. Bu merasimden sonra kızla oğlan fırsat buldukça görüşürler Düğün ve bayramlarda köyün bütün nişanlı kızları toplanarak yemekler yaparlar ve nişanlılarını davet ederler. Kız ve erkekler hep

Hayır kazanları

bir arada yemek yerler. Erkekler yemeğe giderken nişanlılarına yemiş götürmeyi unutmazlar.

Erkek, kızın cihazına yardım etmek üzere bir araba pamuk kozası, bir miktar iplik ve kumaş gönderir. Pamuk mevsiminde kız arkadaşlarından 20 30 kişilik bir grup toplıyarak nişanlısını pamuğunu kazar.

O gün tarlada erkek ve erkek tarafından gelmiş bulunan kadınlar da kızın başışına kumaşlar koyarak karşılık yaparlar ve orak zamanında oğlan da arkadaşlarile birlikte kızın orağını biçmeğe gider.

Köy oyunları:

Bengi adlı oyun kalabalık bir grup halinde sıçrıyarak ve koşarak oynanır. Bu oyun yalnız Pamukçu köylüleri tarafından oynanır. Başka köylerde bunu oynayan yoktur. Diğer bütün ağır zeybek oyunları da bu köy delikanlıları tarafından çok güzel oynanır. Yalnız erkekler tarafından değil köyün kadınları tarafından da zeybek oyunları çok güzel ve cazip bir şekilde oynanır. Düğün ve bayramlarda cirit, değnek ve nışan alma, güreşler tertip ederler. Geçen yıl bu köyden seçilen yirmi kişilik bir zeybek grubu İstanbulda Küçük çiftlik parkında bir ay kadar Bengi oynamışlardır.

Zeybekler

Balıkesirde yapılan müsamere ve balolara bu köyden zeybekler çağırılır.

Hasan Âli Türker

Halkevi çalışmaları

9 Mayıs 935 den 19 Mayıs 935 şe kadar

Halkevi binası

Genel işler:

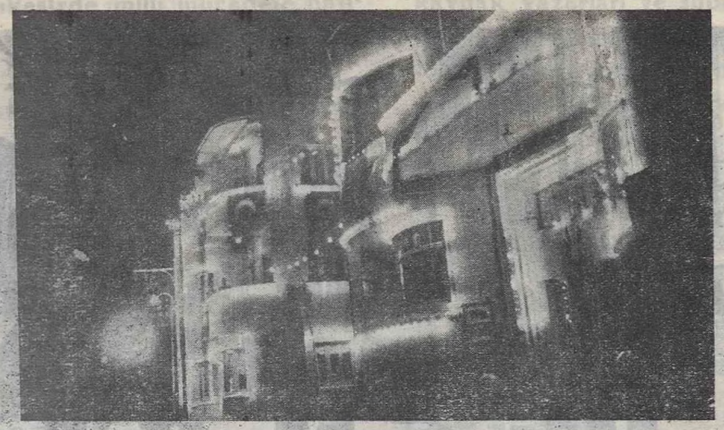
Parti ve Halkevi başkanımız Konya saylavı T. Fikret Sılay kamutay başkan vekilliğine seçildiği için ilimiz parti başkanı olarak Kütahya saylavı Dr Lütfi Kırdar gelmiş ve yeni ödevine başlamıştır.

Parti başkanımız Dr. Lütfi Kırdar parti yönetim kurulunca evimiz başkanlığına seçilmiştir. Sağlık ve soysal sağlık direktörü Dr. Yunus Vasfinin yerine memleket hastahanesi göz hastalıkları uzmanı Dr. İhsan Cşgay seçilmiştir. Ve komite üyeliğinede hükûmet hekimi Dr. Celâl seçilmiştir.

İşi Bandırmaya çevrilen spor komitesi üyesi İbrahimin yerine Dr. Medeni Akkent seçilmiştir.

9 Mayıs Halkevindeki toplantı

Partimizin 9 Mayıs tezahuratından

Diğer İşler:

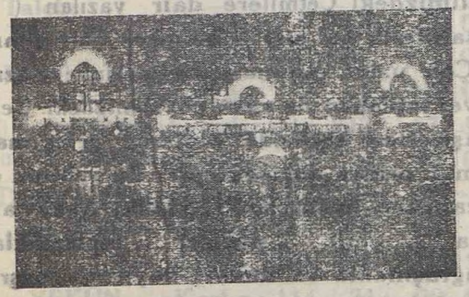
(C. H. Partisinin) büyük kurultayının açılışına dank gelen (9/ Mayıs/ 935) Perşembe günü evimizde bir toplantı yapılmış, ve Atatürkün açma söylevi radyo ile dinletilmiştir.

Yine bu gece evimizde bir müsamere verilmiştir Müsamereye gelen [800] yüzden artık halka partimizin proğramı ve tarihçesini anlatır bir söylev verilmiştir. Gece bütün binalar ışıkla süslenmiştir.

[17 5 935] de spor komitemizce Pamukçu köyünde büyük ulusal spor bayramı yapılmıştır.

[2 5 935] gecesi, çaylı ve danslı bir toplantı yapılmıştır

[21-5-935] günü [Tepecik] köyünde köycülük komitemiz heyeti tarafından bir [köy bayramı] yapılmıştır.

9 Mayıs tezahüratından Halkevimiz

[11 6 935] de evimizde hava kurumuna yardım işleri görüşülmek üzere bir toplantı yapılmıştır.

[12-6 935] de evimizde güzel sanatlar şubesi tarafından bir resim sergisi açılmıştır.

[15-6-935] gecsi evimizde güzel sanatlar komitesi tarafından Muzikli bir top lantı yapılmıştır.

Dil, Tarih, Edebiyat şübesinin çalışmaları

Dil işleri:

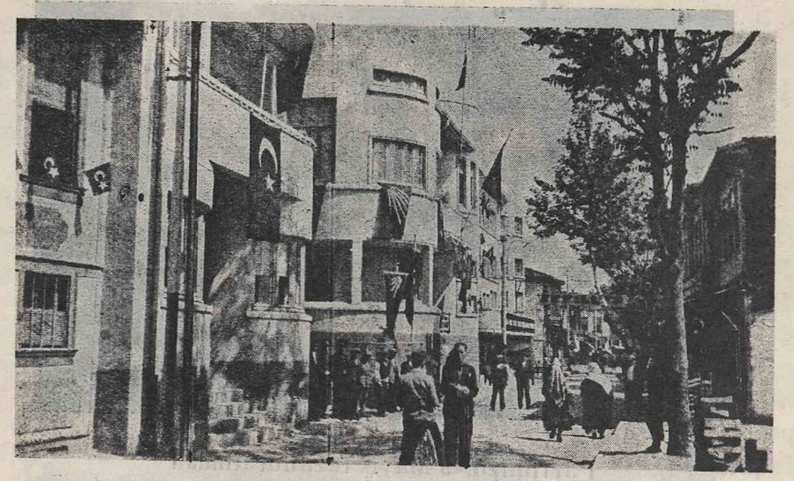
A — Bu komite haftanın iki günü toplanarak kılavuz üzerinde çalışmalar yapmaktadır.

B — Türkdili araştırma kurumunun sentaks anketi hakkında çalışmalar yapılmaktadır.

Halk bilgisi

A — Şübemiz üyesi Osman Balkır tarafından derlenen Balıkesir inanmaları broşür halinde basılmıştır.

B — Şübemiz üyesi Sabur [2340] ata sözü derlemiştir. Bu yaz bu derlemelerini daha çoğaltacaktır. Hepsi bir arada broşür olarak bastırılacaktır.

Parti binası

C — Yine şübemiz üyesi Osman Balkır sayısı [1000] ne varan bilmece ve bulmaca derlemiştir. Buda broşür olarak bastırılacaktır

Ç — Şübemiz üyesi Niyazi tarafından sayısı [100] zü geçen masal derlenmiştir.

D — Şübemiz üyesi Osman Balkır tarafından [1050] dane mani derlenmiştir. Bu maniler broşür halinde yakında çıkarılacaktır.

E — Şubemiz üyesi Kadri [722] dane bilmece ve bulmaca derlemiştir. Bu yaz bu derlemelerini daha çoğaltacaktır. Hepsi bir arada broşür olarak bastırılacaktır

F — Şubemiz üyelerinden Halim ve Muammer Balıkesir ve çevresindeki yatırlardan [30] danesine dair bütüu bilgileri toplamışlardır. Bu derlemeler fotoğraflari le beraber olarak bastırılacaktır.

G — Toplanan halk bilgileri kaynakta neşrolunmaktadır.

Tarih işleri:

A — Muhitin tarihi her vakıt aydınlatacak vesika ve asarın aranmasına ve derlenmesine çalışılmaktadır. bu arada kaldırılmakta olan eski mezarların taşları şubemizin tarihçi arkadaşları tarafından birer birer araştırmakta ve damgalanmaktadır. Komitemizin bu çalışmalarına sayın şarbaylıkça yeni mezarlıkta gösterilen kolaylıklar sayesinde bu taşlar yeni mezarlığa götürülecektir. Yeni mezarlıkta şerbaylığımız bir tarih göşesi yapacaktır. Seçilen bu değerli belğeler bu tarih göşesine yerleştirilecektir. Bu suretle bu değerli tarih belgelerinin yokluğa karışmasının önüne geçilmiş olacaktır Şimdiilyaslar mezalığındaki taşlar tarihçi arkadaşlarca seçilmektedir.

B — Şube üyelerimizin yaptıkları tarihi araştırmalar kaynakta yazılmaktadır.

C — Şubemiz üyelerinden İ. Hakkı Akay (Çağış Kamut kamutayı tarafından ilimizdeki Çetmilere dair yazılan ( ) sahifelik bir eser şubemizce bast rılmıştır Çok uzun çalışması neticesinde yazılan ve toplanan bu eser çevremizdeki Çetmi aşiretleri hakkında oldukça geniş malûmat ortaya dökmektedir. Bu şubenin çok çalışkan üyesi olan İ. Hakkı Akay ayrıca yerli şiveleri toplamaklada uğraşmakta ve bunları kaynakta neşretmekdir. Bu arkadaş kültür yolunda yorulmaz bir adımla çalışmaktadır.

D — Balıkesirde milli mücadele hatıralarının toplanmasına devam olunmaktadır.

E — Sırası düştükçe Kaynakta küçük küçük tarihçeler yazılmaktadır.

Edebiyat İşleri:

Kaynakta genç kalemlere ve edebiyat meraklılarıza yer verilmekte ve bu suretle gençleri yazı yazmağa alıştırılmakta ve ilerlemeleri temin olunmaktadır.

Konfranslar

Bu ay içinde (Partimizin proğramı ve başardığı işler) hakkında olmak üzere bir konfrans verilmiştir.

kaynak:

Kaynak kekdisine düşen ödevi başarmağa çalışmaktadır. En belli başlı bir iş olarak çevresinin folklorunu araştırmalarını neşir sahasına koymaktadır. Buyolda kaynak yazarları ve şube üyeleri tarafından pek zengin derlemeler yapılmıştır Bunlar kısım kısım kaynakta çıkacaktır. Kaynakta tefrika suretile çıkan bağcılık ve halk inanmaları birer küçük kitap şeklinde çıkarılmıştır.

Bağcılık kitabı Balıkesir topraklarının cinsini hangi çubukları yetiştirmeğe elverişli olduğunu vs nihayet eyi bir bağ yetiştirmenin ne oldugunu açık bir dille anlatmaktadır.

Temsil şubesi:

Bu ay içinde bir temsil verilmiş ve [800] yüzden çok vatandaş gelmiştir.

Kütüphane ve neşriyat şubesi:

Kütüphanedeki kitâp sayısı her gün artmaktadır. Okurlarıda çoğalmaktadır. Aaşağıdaki yıllık istatistiği bunu göstermektedir.

OKUYUCULARIN ERTİK BAKIMINDAN BÖLÜNLERİ

Okuyucuların meslekleri		Türkçe ve edebiyat	Tarih coğrafiye yurt bilgisi	Riyaziye ilimler	Tabii ilimler fizik kimya dahil	Felsefe,ruhiyat,içtimaiyat, terbiye mantık	Tabibi ve sıhhi eserler	Ziraat, ticaret ve iktısat	Hukuk ve kanunlar	Bedii eserler	Hikâye, masal romanlar	Siyasi, içtimai gazete ve mecmualar	Diğer eserler	Yekûn
Talebe	Erkek	2000	960	25	232	821	411	618	327	982	407	3970	250	11003
	Kadın	100	15	00	000	12	3	2	0	20	35	16	0	203
Muallim	Erkek	105	56	00	000	68	0	15	0	25	21	12	0	302
	Kadın	8	3	00	000	7	1	00	0	0	11	1	0	31
Sivil, askerî memurin, zabıtan	Erkek	13	217	17	128	121	13	11	48	9	53	128	102	985
	Kadın	6	3	00	000	17	3	00	0	13	27	6	0	75
Diğer meslek sahipleri	Erkek	35	67	00	12	00	0	318	6	3	987	1960	70	3458
	Kadın	00	00	00	00	00	0	000	0	0	0	0	0	00
YEKÛN	Erkek	2278	1300	42	372	1010	424	962	381	1019	1468	6070	422	15748
	Kadın	114	21	00	000	36	7	2	0	33	73	23	0	309
	Yekûn	2392	1321	42	372	1046	431	964	381	1052	1541	6093	422	16057

Soysal yardım şubesi:

Komite şarimizdeki habishaneyi gezmiştir hastalarını muayene için muhtelif suretlerle yardıma muhtaç olan (50) hapise yardım için gerekli teşebbüsler almıştır.

İki talebe yedirilmekte diğer münferit yardımlar yapılmaktadır, Bu komite çok değerli bir işede el atmıştır. Halkın hepsini muayeneden geçirerek ellerine birer sağlık karnesi verecektir Karneler bastırılmıştır.

Evimizin kurduğu (Yoksulları gözetme birliği) [50] talebeli pansiyonu idare etmektedir.

Halk dersaneleri ve kurslar şubesi

Bu şubenin gece dersleri yaz geldiği için kapatılmıştır. bu devrededе bu şubenin dershanelerinden (99) vatandaş mezun olmuştur.

İngilizce kursundan [33] vatandaş mezun olmuştur.

Fransızca kursundan [35] vatandaş mezun olmuştur.

Müze ve sergiler:

Evimizde biriken kıymetli ve tarihi eserler için güzel cemahânlar yapılmıştır Bu eserler bu camekânlara yerleştirilmiş ve herkezin görmesine açılmıştır.

Bu komitenin topladığı bueserler evimizde bir müzecik teşkil etmiştir.

Ressam Sırrının eserlerinden güzel bir resim sergisi açılmıştır. Bu sergiyi pek çok halk görmek tedir.

Spor Şubesi

Bu komitenin iki aydanberi yaptırmakta olduğu [Tenis kordu] bir haftaya kadar açılacaktır Bu suretle evimiz gençliği için bir saha daha kazanılmış olacaktır.

Evimiz pinponu, satrancı ve daması gençlerin eyi vakit geçirmelerine yaramaktadır.

(17 5 935) de Pamukçu köyünde çok büyük ulusal bir spor bayramı yapmıştır (10) dan çok köy halkının iştirâkile yapılan bu bayramda cop, cirit oyunları ve müsabakaları yapılmış koşular çuval koşuları yumurta koşuları yapılmıştır. Kazananlara İlbayımız Salim Gündoğan tarafından hediyeler verilmiştir. Bayrama evimiz bandosuda iştirâk etmiştir. Bu köyün pek ünlü zeybekleri güzel oyunlarile eyi bir gün geçirtmişlerdir. Ve çok alkışlanmışlardır. Köyün meşhur hayırının o güne rastlaması spor bayramına ayrı bir değer verdirmiştir.

Gerek Türk çocuklarının bedenî inkişâflarının ve gerek insanlığın ıslâhına yardım edecek bu bayramların daha sık yapılması köycülük bakımından pek yararlı bir iştir.

Spor komitesinden idman cemiyetleri ittifakının çalışma sahasının dışında kalan bu ulusal sporlara daha çok değermesini isteriz.

Hattâ bu sporları birer kulüp halinde ve köyleri birer kulüp şeklinde düşünerek meysimin birlik programını yapmasını ve bu işi ele almasını bekleriz. Ve çok faydalı buluruz.

köycüler Şubesi

Bu komite tarnfından (Tepecik) köyünde bir çok köylülerin iştirâkile (31 5-935) günü bir bayram yapılmıştır. Bayramda cop, cirit, zeybek oyunları yapıldı.

Pamukçudan gelen zeybekler pek çok alkışlandı. Değnek, çuval, yumurta yarışları güreşler yapıldı Kazananlara münasip armağanlar verildi.

Bunlardan başka ilve Şarbayımız Salim Gündoğan köylü ve şarlı bir arada olduğu halde güzel bir söylev söyledi Köy işlerine verilen degeri anlattı.
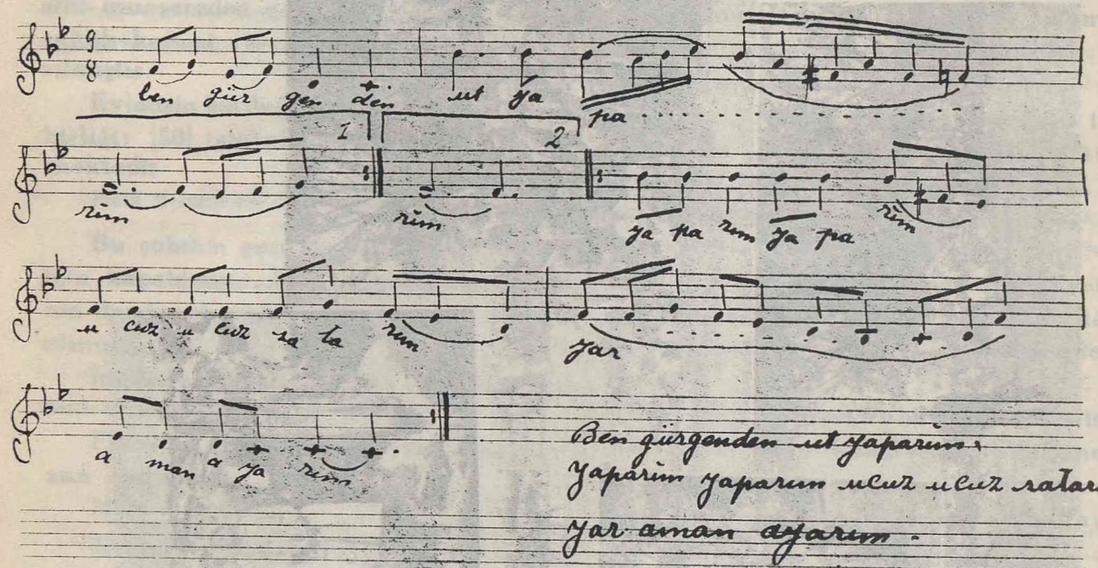
Şar işlerinde olduğu kadar köy işlerinde de böyle varlıkları Görülen ilbayin bu güzel sözleri uzun alkışlarla bitti. Oyunlardan ve yarışlardan sonra köylü ve şarlı kendi kurdukları eğlencelerle geç vakıta kader orada kaldılar.

Güzel san'atlar şubesi:

Bu ay için'e iki muzikli gece yapılmıştır. Bu geceler çok rağbet görmektedir Bu gecelere evimizin cazı güzel dans havalarile iştirak etmişt r.

Ev bandosu gittikçe te'âmül etmektedir. Her gün ev bahçesinde güzel parçalar çalmaktadır. Bu komite üyeleri toplu olarak halk havaları derlemektedirler. Köy bayramında komite tarafından derlenen köy havalarından birini aşağıya koyduk.

Ben gürgenden ut yaparım
yaparım yaparım ucur ucur salarım
yar aman ayarım.

TÜRK TARİH KURUMU KÜTÜPHANESİ

Halkevi Köycüler Şubesi Neşriyatından :

1 — Köy kitabı — Yazan : İlbay Salim Gündoğan

Halkevi Dil, Tarih, Edebiyet Şubesi neşriyatından:

1 — Öz Türkçe adlar — Derleyenler : Abdi Ağabey oğlu, Şevki Işıkman
2 — Çapniler (Balıkesirde) — Yazan : Çağış kamunu kamunbayı H. Akay
3 — Balıkesir inanmaları — derleleyen : Öğretmen Osman Balkır

Kaynak Neşriyatından :

1 — Kaynağın 1-12 Sayısı Birinci cilt
2 — » 13 24 » İkinci »
3 — Balıkesirde Bağcılık — Yazan : Kepsütlü oğlu Halil İbrahim

TÜRK TARİHİ TETKİK CEMİYETİ YÜKSEK BAŞ
KANLIGINA.
ANKARA

Sayısı 15 kuruştur